

ગુજરાત માધ્યમિક અને
ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ,
સેક્ટર-10 બી, જૂના સચિવાલય પાસે,
ગાંધીનગર. તા.01/08/2025

પ્રતિ,
જિલ્લા શિક્ષણાધિકારીશ્રી,(તમામ),
ગુજરાત રાજ્ય.

વિષય:-ધોરણ-9 થી 12ના કેટલાક વિષયોના અભ્યાસક્રમના માસવાર આયોજન તેમજ
પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ મોકલવા બાબત.
સંદર્ભ:-તા.17/07/2025ના રોજ મળેલ શૈક્ષણિક સમિતિના ઠરાવ ક્રમાંક:12/2025

ઉપરોક્ત વિષય અને સંદર્ભ અન્વયે જણાવવાનું કે ધોરણ-9 થી 12ના ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા), અંગ્રેજી (પ્રથમ ભાષા), હિન્દી (પ્રથમ ભાષા) તેમજ ઉર્દૂ (પ્રથમ ભાષા)ના પાઠ્યપુસ્તકોમાં શ્રીમદ્ ભગવદગીતાના મૂલ્યોને લગતા પ્રકરણોનો સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે. ધોરણ-9 થી 12ના કમ્પ્યુટર અધ્યયન વિષયનો અભ્યાસક્રમ રીવાઈઝ કરવામાં આવેલો છે. ધોરણ-12 અર્થશાસ્ત્ર વિષયના પાઠ્યપુસ્તકમાં પ્રાકૃતિક ખેતીના પ્રકરણનો સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે. જે અન્વયે ઉક્ત વિષયોના અભ્યાસક્રમના માસવાર આયોજન તેમજ પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપમાં તજજ્ઞશ્રીઓ દ્વારા સુધારા કરવામાં આવેલ છે. તા.17/07/2025ના રોજ મળેલ શૈક્ષણિક સમિતિની બેઠકમાં સંદર્ભ દર્શિત ઠરાવથી કરવામાં આવેલ નિર્ણય અન્વયે શૈક્ષણિક વર્ષ 2025-26 થી ધોરણ-9 થી 12માં ઉક્ત વિષયોના અભ્યાસક્રમના માસવાર આયોજન તેમજ પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપનો અમલ કરવામાં આવનાર છે.

આ સાથે ઉપરોક્ત વિષયોના અભ્યાસક્રમના માસવાર આયોજન તેમજ પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ મોકલી આપવામાં આવે છે. વિશેષમાં જણાવવાનું કે ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ દ્વારા પ્રથમ ભાષાના પાઠ્યપુસ્તકમાં શ્રીમદ્ ભગવદગીતાનો સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે. તે પૈકી ગુજરાતી પ્રથમ ભાષાના પાઠ્યપુસ્તકમાં આ અંગેના પ્રકરણોનો સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે, જ્યારે હિન્દી (પ્રથમ ભાષા), અંગ્રેજી (પ્રથમ ભાષા) અને ઉર્દૂ (પ્રથમ ભાષા)ની પૂરક પુસ્તિકા તૈયાર કરવામાં આવેલ છે. ઉક્ત પૂરક પુસ્તિકાની સોફ્ટ કોપી આ સાથે મોકલવામાં આવે છે. ઉક્ત વિગતે ઉપરોક્ત વિષયોના અભ્યાસક્રમના માસવાર આયોજન, પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ તેમજ પૂરક પુસ્તિકા આપના તાબા હેઠળની તમામ માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળાઓને જાણ તેમજ અમલ સારું મોકલી આપશો.

સંયુક્ત નિયામક

બીડાણ:-ઉપર મુજબ

ગુજરાત માધ્યમિક અને
ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ,
ગાંધીનગર

નકલ સવિનય રવાના:-

- માન.અધ્યક્ષશ્રી, ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26
ધોરણ-12 ગુજરાતી (FL) (001) (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 100

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સના વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
PART-A ગુણ	12	24	08	06	00	50
PART-B ગુણ	02	11	25	04	08	50
કુલ ગુણ	14	35	33	10	08	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર : PART-A

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા	કુલ ગુણ
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો	50	50

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર : PART-B

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	જનરલ વિકલ્પ વિના પ્રશ્નોની સંખ્યા	જનરલ વિકલ્પ સાથે પ્રશ્નોની સંખ્યા	કુલ ગુણ
1.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA)	06	10	12
2.	લાંબા જવાબી પ્રશ્નો (LA)	06	06	28
3.	નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો (EA)	01	01	10
	કુલ	13	17	50

વિભાગ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	વિભાગનું નામ	ગુણભાર
1.	પદ્ય વિભાગ	25
2.	ગદ્ય વિભાગ	25
3.	વ્યાકરણ	10
4.	અર્થગ્રહણ / લેખન સજ્જતા	40
	કુલ	100

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-12

ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા) (001) (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 100

નોંધ : પ્રશ્નપત્ર બે ભાગમાં વહેંચાયેલું રહેશે. PART-A અને PART-B એમ બંને વિભાગો 50-50 ગુણના રહેશે. કુલ 100 ગુણનું પ્રશ્નપત્ર રહેશે.

PART-A

પ્રશ્ન ક્રમ	પ્રશ્નોની વિગત	ગુણ
1 થી 15	આપેલ બહુવિકલ્પ ધરાવતા પ્રશ્નોના ઉત્તર સાચો વિકલ્પ શોધી લખવાના રહેશે. કાવ્યના વિષય વસ્તુ અને હાર્દ આધારિત પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. કાવ્યના વિષયવસ્તુ અને હાર્દ આધારિત પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે.	15
16 થી 30	આપેલ બહુવિકલ્પ ધરાવતા પ્રશ્નોના ઉત્તર સાચો વિકલ્પ શોધી લખવાના રહેશે. ગદ્ય કૃતિના વિષયવસ્તુ અને હાર્દ આધારિત પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે.	15
31 થી 40	આપેલા બહુ વિકલ્પ ધરાવતા પ્રશ્નોના ઉત્તર સાચો વિકલ્પ શોધી લખવાના રહેશે. પાઠ્યપુસ્તક આધારિત વ્યાકરણ અંગેના પ્રશ્ન પૂછવાના રહેશે.	10
41 થી 45	આપેલ બહુવિકલ્પ ધરાવતા પ્રશ્નોના ઉત્તર સાચો વિકલ્પ શોધી લખવાના રહેશે. પાઠ્યેતર કાવ્યકૃતિ મૂકી તેના પરથી પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે.	05
46 થી 50	આપેલ બહુવિકલ્પ ધરાવતા પ્રશ્નોના ઉત્તર સાચો વિકલ્પ શોધી લખવાનો રહેશે. અપઠિત ગદ્યકૃતિ મૂકી તેના પરથી પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે.	05

PART-B

વિભાગ-A (પદ્ય આધારિત પ્રશ્નોની વિગત)

પ્રશ્ન ક્રમ		ગુણ
1 થી 5	બે-ત્રણ વાક્યમાં ટૂંકમાં ઉત્તર આપી શકાય તેવા પાંચ પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. તેમાંથી કોઈપણ ત્રણના ઉત્તર આપવાના રહેશે.	06
6	સવિસ્તૃત ઉત્તર આપી શકાય તેવા બે પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. તેમાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આપવાનો રહેશે.	04

વિભાગ-B (ગદ્ય આધારિત પ્રશ્નોની વિગત)

પ્રશ્ન ક્રમ		ગુણ
7 થી 11	બે-ત્રણ વાક્યમાં ટૂંકમાં ઉત્તર આપી શકાય તેવા પાંચ પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. તેમાંથી કોઈપણ ત્રણના ઉત્તર આપવાના રહેશે.	06
12	આપેલ પ્રશ્નનો સવિસ્તૃત ઉત્તર આપવાનો રહેશે. બે પ્રશ્નમાંથી એક પ્રશ્નનો જવાબ આપવાનો રહેશે.	04

વિભાગ-૮ (અર્થગ્રહણ લેખન કૌશલ્ય)

પ્રશ્ન ક્રમ		ગુણ
13	આપેલ વિષય પર અરજી લખવાની રહેશે. અરજીમાં નામ, સરનામું, ફોન નંબર દર્શાવવાના નથી, પરંતુ તારીખ અને બિડાણ અવશ્ય બતાવવાના રહેશે.	05
14	આપેલ પાઠ્યેતર (અપઠિત) ગદ્યખંડનો ત્રીજા ભાગમાં સંક્ષેપ કરી શીર્ષક આપવાનું રહેશે.	05
15	નીચે આપેલ ગદ્યખંડને કાળકથન રીતિ પ્રમાણે વિકાસના ક્રમમાં ગોઠવી ફરીથી લખવાનો રહેશે. પાઠ્યપુસ્તક આધારિત ગદ્યકૃતિ (સ્વ-અધ્યયન સિવાયની)માંથી જ ગદ્યખંડ લેવાનો રહેશે. જેમાં પાત્રનું મનોમંથન વિચાર-સંકલ્પના જેવી બાબતો ધ્યાનમાં લેવાની છે.	05
16	નીચે આપેલા કોઈપણ એક વિષય પર આશરે 250 શબ્દોમાં મૌલિક નિબંધ લખવાનો રહેશે. (ત્રણ વિકલ્પ આપવાના રહેશે) વર્તમાન પ્રવાહો, સમસ્યાઓ કલ્પના આધારિત, પ્રાકૃતિક અને ચિંતનાત્મક જેવા વિષયો પૂછી શકાય.	10
17	નીચે આપેલ પાઠ્યેતર ગદ્યખંડનું વાદાત્મક અર્થમાં રૂપાંતર કરવાનું રહેશે. વર્તમાન સમયમાં ન હોય તેવા સામાન્ય ચર્ચા કરી દાખલા, દલીલ, તાર્કિક બાબતો પ્રગટ કરી શકાય તેવો ગદ્યખંડ પૂછવાનો રહેશે. અથવા નીચે આપેલ શબ્દ યાદીનો ઉપયોગ કરીને ઝેંશી (80) શબ્દોમાં (અંદાજિત) ભાવાત્મક ગદ્ય લખવાનો રહેશે. પાઠ્યેતર વર્તમાન સમયમાં અભ્યાસમાં ન હોય તેવા કોઈપણ આનુષંગિક વિષયનો ગદ્યખંડ પૂછવાનો રહેશે.	05

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-12

ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા) (001) (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

કુલ ગુણ : 100

ક્રમ	વિભાગનું નામ	ગુણભાર
1.	પદ્ય આધારિત કૃતિઓ	25
2.	ગદ્ય આધારિત કૃતિઓ	25
3.	વ્યાકરણ આધારિત મુદ્દાઓ	10
	- સમાનાર્થી 2 ગુણ - વિશેષણ 1 ગુણ - વિરુદ્ધાર્થી 1 ગુણ - શબ્દ સમૂહ 1 ગુણ - રૂઢિ પ્રયોગ 1 ગુણ - તળપદા શબ્દ 1 ગુણ - કૃદંત 1 ગુણ - નિપાત 1 ગુણ - પદક્રમ-પદસંવાદ 1 ગુણ	
	અર્થગ્રહણ-કૌશલ્ય સમાવિષ્ટ મુદ્દાઓ	40
	- અરજીલેખન 05 ગુણ - સંક્ષેપીકરણ 05 ગુણ - નિબંધલેખન 10 ગુણ - વિચાર વિકાસના ક્રમ પ્રમાણે ફકરો 05 ગુણ - ભાવાત્મક-વાદાત્મક 05 ગુણ - ગદ્યાર્થગ્રહણ 05 ગુણ - પદ્યાર્થગ્રહણ 05 ગુણ	
	કુલ ગુણ	100

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-12

ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા) (001) (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

કુલ ગુણ : 100

- સૂચનાઓ :
- (1) નીચે આપેલા 1 થી 50 હેતુલક્ષી પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
 - (2) નીચે આપેલા 1 થી 50 હેતુલક્ષી પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે. દરેક પ્રશ્નનો 01 ગુણ છે.
 - (3) આપને અલગથી આપેલ OMR પત્રકમાં જે-તે પ્રશ્ન નંબર સામે (A) O, (B) O, (C) O, (D) O આપેલા છે. તે પ્રશ્નનો જે જવાબ સાચો હોય તેના વિકલ્પમાં દર્શાવેલ O (વર્તુળ)ને OMR પત્રકમાં પેનથી પૂર્ણ ● ઘટ્ટ કરવાનું રહેશે.
 - (4) એક પ્રશ્નમાં એકથી વધુ વર્તુળ ઘટ્ટ (●) કરવું નહીં.

PART - A

સમય : 1 કલાક

કુલ ગુણ : 50

- નીચેના હેતુલક્ષી પ્રશ્નોના સાચો વિકલ્પ શોધી ઉત્તર લખો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ) [50]
- ગુજરાતી ભાષાના આદિકવિ તરીકે કોણ ઓળખાય છે ?
(A) નરસિંહ મહેતા (B) મીરાંબાઈ
(C) દયારામ (D) પ્રેમાનંદ
 - મિલન અને વિયોગનું સાક્ષી કોણ રહ્યું છે ?
(A) માટી (B) અગ્નિ
(C) પાણી (D) વાયુ
 - કળિયુગે ગળામાં શેની માળા પહેરી હતી ?
(A) મોતીઓની (B) હીરાની
(C) મનુષ્યના માથાની (D) રૂદ્રાક્ષની
 - ચારેય દેવોએ નળરાજાને શું આપ્યું ?
(A) શાપ (B) વરદાન
(C) ધન (D) ઝવેરાત
 - 'રામબાણ' કાવ્યનું સ્વરૂપ જણાવો.
(A) પદ્ય (B) ગરબી
(C) ગીત (D) ઊર્મિકાવ્ય
 - કવિએ નગરને કોની ઉપમા આપી છે ?
(A) સ્ત્રી (B) બાળક
(C) માણસ (D) કાચબો

7. ગોપી આંખમાં શું લગાવવાની ના પાડે છે ?
 (A) સુરમો (B) રંગ
 (C) ઘી (D) કાજળ
8. કોની વાણીને શુકનમાં લાવવાની ગોપી ના પાડે છે ?
 (A) મોર (B) કાગડો
 (C) બપૈયો (D) કોયલ
9. લોકગીતની નાયિકાની વેદના કોની સાથે સરખાવવામાં આવી છે ?
 (A) કાચના કમાડ (B) કાગળનો સંદેશો
 (C) સમડીને સંબોધન (D) દૂધનું આંધણ
10. લક્ષ્મણની વનમાં જવાની વાત સાંભળી ઉર્મિલા કેવી બની જાય છે ?
 (A) વિવશ (B) ઉદ્વિગ્ન
 (C) બહાવરી (D) આકુળવ્યાકુળ
11. ઉર્મિલાના હૃદયમાં કેવી શક્તિ છે ?
 (A) તૂટતા આકાશને ઝીલવાની (B) ચિંતાનો ભાર સહન કરવાની
 (C) વિપત્તિનો સ્વીકાર કરવાની (D) પતિપરાયણ થઈ રહેવાની
12. ગામની ભાગોળે લોકો શા માટે એકઠા થયા હતા ?
 (A) સંતની વાણી સાંભળવા (B) અબળા સ્ત્રીનો ઉદ્ધાર કરવા
 (C) સત્ય વાત સમજાવવા (D) કુલટા સ્ત્રીનો ન્યાય કરવા
13. અકસ્માત નિવારવા શાનો ઉપયોગ જરૂરી છે ?
 (A) સંકેતો (B) સાર્ઈડ જોવી
 (C) દૂરથી જોવું (D) વાહન વ્યવસ્થિત રાખવું
14. દેવરાજ મેરુપર જઈ શું કરવા ઈચ્છતો હતો ?
 (A) ખેતી કરવા (B) કુટુંબને મળવા
 (C) મજૂરી કરવા (D) નંદનવન બનાવવા
15. બાના ઘરમાં કોણ પહેરો ભરે છે ?
 (A) સુનકાર અને સન્નાટો (B) નિસાસો
 (C) જીવતરનું ગભરામણ (D) બાનો ઝૂરાપો
16. 'ખીજડિયે ટેકરે' ગદ્યનું સાહિત્ય સ્વરૂપ જણાવો.
 (A) નવલકથા ખંડ (B) નિબંધ
 (C) લોકવાર્તા (D) નવલિકા
17. ગાંધીજીના કોચરબ આશ્રમનું મુખ્ય ધ્યેય શું હતું ?
 (A) વિશ્વહિત અવિરોધી દેશસેવા (B) વિશ્વિરોધી અહિત સેવા
 (C) વિશ્વઅહિત સેવા (D) વિશ્વહિત વિરોધી સેવા

18. ગુરુને કોની ઉપમા આપવામાં આવી છે ?
 (A) વિષ્ણુ (B) શક્તિ
 (C) શિવ (D) પરબ્રહ્મ
19. ઉછીનું માંગનારની નજર કેવી હોય છે ?
 (A) વરુ જેવી (B) સિંહ જેવી
 (C) ગીધ જેવી (D) સમડી જેવી
20. વિશાળ વડના ઝાડ નીચે શાનો વર્ગ ભરાયેલો છે ?
 (A) પ્રાચીન શિક્ષણ (B) શાળા શિક્ષણ
 (C) મૂલ્ય શિક્ષણ (D) ધર્મ શિક્ષણ
21. 'અમરનાથની યાત્રા' ગદ્ય લેખિકાનું નામ જણાવો.
 (A) કુંદનિકા કાપડિયા (B) વિનોદિની નીલકંઠ
 (C) ધીરુબેન પટેલ (D) ઈવા રેવ
22. જીવવું અને મરવું એ કોના હાથની વાત છે ?
 (A) ઈશ્વરના હાથની (B) ડોક્ટરના હાથની
 (C) માણસના હાથની (D) ભાગ્યના હાથની
23. યુધિષ્ઠિરને કોની સાથે લડવું હતું ?
 (A) કૌરવોની સામે (B) કૃષ્ણની સામે
 (C) દુર્યોધનની અભિમાની વૃત્તિ સામે (D) દુઃશાસન સામે
24. અનુરુદ્ધ અને મિત્રો કઈ રમતમાં લીન થઈ ગયા હતા ?
 (A) કબડ્ડી (B) લખોટી
 (C) ક્રિકેટ (D) અંતાક્ષરી
25. પ્રભાશંકર પટ્ટણીએ કયો કરાર રદ કરાવ્યો ?
 (A) મજદૂર કરાર (B) રાજકરનો કરાર
 (C) બદરી કરાર (D) અહિંસક ચળવળ
26. શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા નિત્ય અને શાશ્વત કોને ગણાવે છે ?
 (A) દેહ (B) આત્મા
 (C) પ્રાણ (D) ચેતના
27. ડૉ. બાબા સાહેબ કોને જીવનની તત્ત્વત્રયી માને છે ?
 (A) અસ્પૃશ્યતા નાબૂદી (B) સમાજ સુધારણા ચળવળ
 (C) રાષ્ટ્રપ્રેમ (D) સ્વતંત્રતા, સમાનતા, બંધુતા
28. સેલ્વી પંકજમે કયા શબ્દોથી નાયકનું સ્વાગત કર્યું ?
 (A) કેમ છો ? (B) પધારો ! પધારો !
 (C) આવો ! આવો ! (D) અરે ! આવ્યા !

29. કવિએ ભાણીને કોની ઉપમા આપી છે ?
 (A) શંકની રાની (B) સુંદરી
 (C) અનુપમ (D) દારિદ્ર્યવાન
30. બેંક માલિક કેટલું જોખમ ઉઠાવવા તૈયાર થયો ?
 (A) દસ લાખ (B) પંદર લાખ
 (C) વીસ લાખ (D) પાંચ લાખ
31. 'આકાશ' શબ્દ માટે સાચો સમાનાર્થી શોધો.
 (A) અંતરિક્ષ (B) નભ
 (C) પય (D) અવકાશ
32. 'ભાંજગડ' શબ્દનો કયો શબ્દ સમાનાર્થી નથી? તે શોધો.
 (A) તકરાર (B) પંચાત
 (C) માથાકુટ (D) મસલત
33. આપેલ વાક્યમાંથી વિશેષણ શોધો – નદીને કાંઠે અસંખ્ય ફૂલ ખીલી ઊઠ્યાં હતાં.
 (A) નદીને (B) અસંખ્ય
 (C) ઊઠ્યાં (D) ખીલી
34. 'થિક્કાર' શબ્દનો વિરુદ્ધાર્થી શબ્દ શોધો.
 (A) સ્વીકાર (B) સત્કાર
 (C) આવકાર (D) સ્વાગત
35. પોતાના સંબંધી જ્ઞાન, આત્માનું જ્ઞાન કરાવે તે : શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ શોધો.
 (A) આત્મજ્ઞાની (B) આધ્યાત્મવાદી
 (C) રહસ્યવાદી (D) તત્ત્વજ્ઞાની
36. 'હવાઈ કિલ્લા બાંધવા' રૂઢિપ્રયોગનો અર્થ શોધો.
 (A) ખોટી વાતો કરવી (B) વહેમ કરવો
 (C) હવામાં કિલ્લો રચવો (D) કલ્પનાઓ કરવી
37. 'વંત્યાક' તળપદા શબ્દનો શિષ્ટ અર્થ શોધો.
 (A) રીંગણ (B) વાતો
 (C) વર્તન (D) વંઠેલ
38. 'મોરધ્વજ રાજાનું મન હરી લીધું' – વાક્યમાં કૃદંત શોધો.
 (A) રાજાનું (B) લીધું
 (C) મન (D) હરી
39. 'યુદ્ધ માટે તો હું જ કૂદકૂદા કરતી હતી.' વાક્યમાં નિપાત શોધો.
 (A) માટે (B) તો
 (C) કરતી (D) જ

40. નીચેનામાંથી પદક્રમ-પદસંવાદની દૃષ્ટિએ સાચું વાક્ય શોધો.
- (A) મોગરાની મીઠી મહેક વાતાવરણમાં પ્રસરતી મેં અનુભવી
 (B) મેં વાતાવરણમાં મીઠી મોગરાની મહેક પ્રસરતી અનુભવી
 (C) વાતાવરણમાં મોગરાની મેં મીઠી મહેક પ્રસરતી અનુભવી
 (D) મેં મોગરાની મીઠી મહેક પ્રસરતી વાતાવરણમાં અનુભવી
- નીચેનું કાવ્ય વાંચી, તેના આધારે નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર શોધો.

રયો રયો, અંબર ચુંબી, મંદિરો,
 ઊંચા ચણો મહેલ, ચણો મિનારા !
 મઢો સ્ફટિકે, લટકાવો ઝૂમરો,
 રંગે ઉડાવો જળના કુવારા !
 રયો રયો, ચંદન વાટીકાઓ
 ઊંડા તળાવો નવરંગ ધુમ્મટો
 ને કેંક કીડાંગણ, ચંદ્રશાળા
 રયો ભલે ! અંતર રૂંધતી શિલા
 એ કેમ ભાવિ બહુ કાળ સાંખશે ?
 દરિદ્રની એ ઉપહાસલીલા
 સંકેલવા, કોટિક જીભ ફેલતો
 ભૂખ્યા જનોનો જઠરાગ્નિ જાગશે;
 ખંડેરની ભસ્મકણી ન લાધશે !

— ઉમાશંકર જોશી

41. આ કાવ્યમાં કોની વાત કરવામાં આવી છે ?
- (A) દારિદ્રની (B) ખંડેરની
 (C) રચવાની (D) કુવારાની
42. નીચેનામાંથી કયું ક્રિયાપદ કાવ્યમાં વપરાયું નથી ?
- (A) સાંખશે (B) પામશે
 (C) લાધશે (D) જાગશે
43. 'આકાશ' માટેનો કયો શબ્દ કાવ્યમાં વપરાયો છે ?
- (A) સ્ફટિક (B) અંબર
 (C) નવરંગ (D) શિલા
44. કીડાંગણ એટલે શું ?
- (A) શાળા (B) સમરાંગણ
 (C) શિક્ષકગણ (D) રમતનું મેદાન
45. 'ઉપહાસ' શબ્દનો અર્થ શોધો.
- (A) મજાક (B) ઉપવાસ
 (C) અલ્પાહાર (D) ફળાહાર

- નીચેના ગદ્યખંડને વાંચી તેના આધારે તેની નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તરો શોધો.

પુસ્તકાલય એ માનવ સંસ્કૃતિનું એક અભિવાજ્ય અંગ છે. એક જ જગ્યાએ અનેક વિષયોનાં પુસ્તકો એકઠાં કરવાનો સૌથી પ્રથમ જેણે વિચાર કર્યો હશે તેણે પૈવું શોધવા જેવું મહાભારત કાર્ય કર્યું હશે. જે કામ પૈસાંએ માનવ સંસ્કૃતિ અને ટેક્નોલોજીના વિકાસ માટે કર્યું છે, તે કામ પુસ્તકાલયે માનવસંસ્કારના વિકાસ માટે કર્યું છે. અહીં હું સંસ્કૃતિ એટલે માણસની બહારની દુનિયાના વિકાસ અને સંસ્કાર એટલે માણસની પોતાની અંદરની દુનિયાનો વિકાસ એ અર્થમાં આ બે શબ્દનો પ્રયોગ કરું છું. માણસે કુદરતને ભલે માત કરી, ભલે તેણે ભૌતિક વિકાસનાં નવાં નવાં શિખરો સર કર્યા, પણ સાથે એનું હૃદય ન વિકસે તો દેશ-દેશમાં હિટલર જેવા નરરાક્ષસો ફૂટી નીકળે. જે કામ વ્યાયામ શાળા શરીર માટે કરે છે, તે કામ પુસ્તકાલય હૃદય અને બુદ્ધિ માટે કરે છે.

- (46) પુસ્તકાલય શેનું અભિવાજ્ય અંગ છે ?

(A) માનવ સભ્યતાનું (B) માનવ સંસ્કૃતિનું
(C) માનવ મનોજગતનું (D) માનવ સંસ્કારનું

- (47) પુસ્તકાલય માણસ માટે કયું કામ કરે છે ?

(A) હૃદય અને બુદ્ધિ માટે (B) મન અને શરીર માટે
(C) બળ અને બુદ્ધિ માટે (D) ભાવ અને લાગણી માટે

- (48) લેખક સંસ્કારનો શો અર્થ આપે છે ?

(A) માણસની અંદરની દુનિયાનો વિકાસ (B) માણસના મનોજગતનો વિકાસ
(C) માણસના ભાવજગતનો વિકાસ (D) માણસની બહારની દુનિયાનો વિકાસ

- (49) વ્યાયામશાળા શેના માટે કામ કરે છે ?

(A) મન માટે (B) બુદ્ધિ માટે
(C) શરીર માટે (D) હૃદય માટે

- (50) 'વ્યાયામ' એટલે શું ?

(A) કસરત (B) કૂદવું
(C) દોડવું (D) હલવું

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-12

સમય : 2 કલાક

કુલ ગુણ : 50

PART - B

વિભાગ-A (પદ્ય આધારિત)

- નીચેના પ્રશ્નોના બે-ત્રણ વાક્યમાં ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (કોઈપણ ત્રણ) [06]
 - (1) બીજ અને વૃક્ષનો કાર્યકારણ સંબંધ નરસિંહ શી રીતે સમજાવે છે ?
 - (2) ગોપી શ્યામ રંગની કઈ કઈ વસ્તુઓમાં કપટનો ભાવ જુએ છે ?
 - (3) 'ભવના અબોલા' લોકગીતની નાયિકા કોની સાથે સંદેશો મોકલે છે ? શા માટે ?
 - (4) ઓલિયાએ ગ્રામજનોને શું કહ્યું ? તેનું શું પરિણામ આવ્યું ?
 - (5) કાળરૂપી કુહાડીએ કેવી પરિસ્થિતિ સર્જી છે ?
- નીચેના પ્રશ્નોના વિસ્તૃત ઉત્તર લખો. (કોઈપણ એક) [04]
 - (6) 'દમયંતી સ્વયંવર' આખ્યાનખંડમાં પ્રેમાનંદે રજૂ કરેલ કડવાની કથા તમારા શબ્દોમાં લખો.
અથવા
 - (6) 'ભાણી' કાવ્યમાં પ્રગટેલી આર્થિક સામાજિક વિષમતા ચર્ચો.

વિભાગ-B (ગદ્ય આધારિત)

- નીચેના પ્રશ્નોના બે-ત્રણ વાક્યમાં ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (કોઈપણ ત્રણ) [06]
 - (7) ગાંધીજીના આશ્રમોમાં કયા કયા વ્રતોનું પાલન થતું હતું ?
 - (8) લોકો કઈ કઈ વસ્તુઓ ઉછીની માગે છે ?
 - (9) હરધનના મેદાનમાંથી વહેતી શેષ નદી લેખિકાને કેવી લાગે છે ?
 - (10) લોકમત બ્રિટિશ વિરુદ્ધ ચળવળમાં કેમ પરિણમ્યો ?
 - (11) હીરાએ જાપટ મારી મણિભાઈને કયું સત્ય સમજાવ્યું ?
- નીચેના પ્રશ્નોના વિસ્તૃત ઉત્તરો લખો. (કોઈપણ એક) [04]
 - (12) 'શરત' ગદ્યના શીર્ષકની યથાર્થતા ચર્ચો
અથવા
 - (12) 'યુદ્ધિષ્ઠિર યુદ્ધવિષાદ' નાટકના અંતની ચર્ચા કરો.

વિભાગ-C (અર્થગ્રહણ અને લેખન કૌશલ્ય)

(13) શ્રી સરસ્વતી વિદ્યાલય, રાજકોટના ઉચ્ચતર માધ્યમિક વિભાગમાં ગુજરાતી વિષયની ખાલી પડેલી જગ્યા માટે ઉમેદવારી નોંધાવતી અરજી લખો. [05]

(14) નીચેના ગદ્યખંડને વાંચી, તેનો ત્રીજા ભાગનો સંક્ષેપ કરીને યોગ્ય શીર્ષક આપો. [05]

આજે આપણને આપણી પોતાની પ્રગતિ પ્રત્યે અહો અહો થઈ રહ્યું છે. જોતજોતામાં કેટલું વિજ્ઞાન ખેડાયું છે અને ખેડાતું જાય છે. પંદર મિનિટમાં ભયંકર ઉલ્કાપાત મચાવી શકાય તેટલે સુધી વિજ્ઞાનનો વિકાસ થશે એવા ભણકારા વાગે છે. પુરાણોએ ભગવાનો મહિમા ગાતાં કહ્યું છે કે, “તેની ભૂકુટિના વિલાસમાત્રથી બ્રહ્માંડોનો પ્રલય થાય છે.” આ સિદ્ધિ તો માણસના હાથમાં આવવા લાગી છે. ચંદ્ર અને મંગળ તેમ જ ગુરુ તથા શનિ સાથે એ સંપર્ક સાધવાની કળા વૈજ્ઞાનિક શોધી કાઢશે એવી એને ઉમેદ આવી છે. ભોગ સિદ્ધિ અને રોગોના ઈલાજો શોધાઈ રહ્યા છે. હિંસા કરવાના અને તેની સાથે બચવાના પણ નવા નવા માર્ગો ખોળાય છે, પણ રોગ, ઘસારો અને અહિંસાને જીવનમાં સ્થાન જ ન મળે, ને પોતાને લાગે, ને બીજાને પહોંચે, એવી-જાતના જીવનના નિયમોને શોધવા અને તેને અનુકૂળ સંસ્કૃતિને ખીલવવાની બુદ્ધિ હજી શોધાઈ નથી.

(15) નીચેના ગદ્યખંડને કાળકથન રીતિ પ્રમાણે વિચાર-વિકાસના ક્રમમાં ગોઠવી ફરીથી લખો. [05]

‘આયો ભઈલા ?’ આય હાય... કેવો થઈ ગયો છે ! એ બધું બાનું કામ. ભલી હશે તો ચોક લગી દોડી આવવાની ઝટપટ ધુમટાથી આંખો લૂછીને પાણીનો લોટો ભરી લાવશે. એવો ચળકચળક કરતો પિત્તળનો લોટો. ને એમાં ભરેલું ઠંડુ પાણી ! એની બાના હાથે ઉટકાયેલો ચોખ્ખોચણક લોટો ! બા તો તરત જ ઠેક પરસાળના ઉમરા લગી, સોનું તે શી ચીજ છે, માણસ બીજું શું માગે આ દુનિયામાં ? કેટલીક આંખો આંસુ ભરી દેશે.

(16) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક વિષય પર આશરે 250 શબ્દોમાં નિબંધ લખો. [10]

(1) યૌવન એટલે જીવનની વસંત

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના — કુદરતની અનેક ઋતુઓમાં વસંતનું મહત્ત્વ — કુદરતમાં પ્રતિવર્ષ વસંત — માનવ જીવનમાં અનેકવાર — યૌવન ક્રાંતિકારી — લાગણીઓનો ઉશ્કેરાટ — મોજશોખ, આનંદ — જીવનમાં — સનાતન મૂલ્યોની સમજ — સર્જનાત્મક પ્રવૃત્તિ — સમાજપયોગી કાર્યો — દેશ વિકાસના કાર્યો — ઉપસંહાર

અથવા

(2) પ્રદૂષણ — એક સાર્વત્રિક સમસ્યા

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના — ઔદ્યોગિક ક્રાંતિની અસરો — વસ્તી વિસ્ફોટની અસરો — અણુશક્તિની આંધળી દોટ — અખતરાની અસરો — મોજશોખમાંથી પેદા થતું પ્રદૂષણ — પ્રદૂષણ ઘટાડવાના ઉપાયો — ઉપસંહાર

અથવા

(3) સમાજમાં કન્યા કેળવણીનું મહત્ત્વ

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના — કેળવે તે કેળવણી — અભણ સ્ત્રીને પડતી મુશ્કેલીનું નિવારણ — આકસ્મિક સંજોગોમાં કેળવણી આશીર્વાદરૂપ — બૌદ્ધિકવિકાસ — કુટુંબ સંચાલનમાં મદદરૂપ — પોતાના સંતાનના વિકાસમાં યોગ્ય ફાળો — ઈંદિરા ગાંધી, કલ્પના ચાવલા જેવી સફળ સ્ત્રીઓના દૃષ્ટાંતો — વિકાસશીલ સમાજ — ઉપસંહાર

(17) નીચેના ગદ્યાંશને વાદાત્મક ગદ્ય સ્વરૂપે ફરીથી લખો.

[05]

માણસનું જ્ઞાન એકાંગી હોય તો એનો ઈલાજ શો ? પરંતુ જો સમજે તો કેલું સારું ? શું અમુક બાબતનો વિચાર પોતાની માફક બીજાને કરવાનો હક નથી ? દરેકની દૃષ્ટિ સમાન નથી હોતી. દરેકને પોતપોતાનો મત માનવાનો એટલોયે અધિકાર ન હોય ? આપણે ખોટો હઠાગ્રહ શા માટે કેળવવો ? ઉદારતા એ તંદુરસ્ત મનની અને હઠાગ્રહ એ માંદલા મનની નિશાની છે. છીછરું મન હોય ત્યાં હઠ હોય.

અથવા

(17) નીચે આપેલ શબ્દ યાદીનો ઉપયોગ કરી ભાવાત્મક ગદ્ય લખો.

પરોપકાર

મુદ્દા : ઈશ્વરનું સર્જન — કુદરતી યોજના — જીવનવ્યવહાર — જીવનમૂલ્યો — વૃત્તિ — વિવિધ સ્વરૂપો
માનવ, પ્રાણી, વૃક્ષો — સમૃદ્ધિ — મર્યાદા — પરોપકારીપણું આવશ્યકતા.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-11

વિષય : ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા) (001)

અભ્યાસક્રમનું માસવાર આયોજન

ક્રમ	માસ	પ્રકરણ નંબર	પ્રકરણનું નામ	અંદાજિત તાસ
1.	જૂન	1.	નાવિક વળતો બોલિયો	03
		2.	પોસ્ટ-ઓફિસ	05
		3.	એમ ઉગાર્યો ચંદ્રહાસ	04
			● વ્યાકરણ	04
			● લેખન(વિચાર વિસ્તાર)	03
2.	જુલાઈ	4.	અમૃતા	04
		5.	છપ્પા-ઉખાણાં	05
		6.	સુંદરીની શોધ	04
			● વ્યાકરણ	05
			● અર્થગ્રહણ (પદ્યાર્થગ્રહણ)	04
			● લેખન (નિબંધ લેખન)	05
3.	ઓગસ્ટ	7.	વનમાં ચાંદલિયો ઊગ્યો	03
		8.	બુરાઈના દ્વાર પરથી	05
		9.	ચક્રવાક મિથુન	04
			● પૂરક વાચન-1	02
			● વ્યાકરણ	02
			● અર્થગ્રહણ (ગદ્યાર્થ)	04
			● લેખન (વિચાર-વિસ્તાર)	02
4.	સપ્ટેમ્બર	10.	જીભ	04
		11.	સીમ અને ઘર	03
		12.	પ્રસંગદીપ	04
			● પૂરક વાચન-2	02
			● લેખન (નિબંધ લેખન)	04
5.	ઓક્ટોબર	13.	પરાજયની જીત	04
		14.	વાત એક શાપની	04
		28.	પરમસુખનાં પગથિયાં	04
6.	નવેમ્બર	15.	મારા ફળીનાં ઝાડવાં બે	03
		16.	તપસ્વી સારસ્વત	04
		17.	ભજન કરે તે જીતે	03
			● પૂરક વાચન-3	02
			● વ્યાકરણ	03
			● અર્થગ્રહણ (પદ્યાર્થ)	03
			● લેખન (અહેવાલ)	03

ક્રમ	માસ	પ્રકરણ નંબર	પ્રકરણનું નામ	અંદાજિત તાસ
7.	ડિસેમ્બર	18.	હુકમમાલિક	05
		19.	કાવ્ય-દ્વયી	03
		20.	સ્ટેચ્યૂ રમવાની મઝા	03
			• વ્યાકરણ	06
			• અર્થગ્રહણ (ગદ્યાર્થ)	03
			• લેખન (નિબંધ લેખન)	06
8.	જાન્યુઆરી	21.	ભગવાનનો ભાગ	03
		22.	જમાના પ્રમાણે	04
		23.	સહી નથી	03
			• વ્યાકરણ	02
			• અર્થગ્રહણ (સંક્ષેપ)	03
			• લેખન (વિચારવિસ્તાર)	02
9.	ફેબ્રુઆરી	24.	રેકૉર્સ બુક	03
		25.	કુહા - મુક્તક - હાઈકુ	03
		26.	બે દેશાંત	03
			• વ્યાકરણ	07
			• અર્થગ્રહણ (પદ્યાર્થ)	03
			• લેખન (અહેવાલ)	05
10.	માર્ચ	27.	માર્ગ સલામતી : સુરક્ષિત ડ્રાઈવિંગ	04
		29.	ત્રિવેણી	04
			• પૂરકવાચન-4	02
			• વ્યાકરણ	04
			• અર્થગ્રહણ (ગદ્યાર્થ)	03
			• લેખન (નિબંધ લેખન, અહેવાલ)	(3+2) 5
11.	એપ્રિલ		પુનરાવર્તન	

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-11 (વિજ્ઞાન/સામાન્ય પ્રવાહ)

ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 80

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન(K)	સમજ(U)	ઉપયોગન(A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	10	12	18	26	14	80
ટકા %	13%	15%	22%	33%	17%	100%

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		વિકલ્પ વિના	વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	33	33	24
2.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	18	20	18
3.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	06	06	14
4.	વિસ્તૃત પ્રશ્નો (LA)	04	05	16
5.	નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો (EA)	01	03	08
	કુલ	62	67	80

પ્રકરણ/વિભાગ દીઠ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	પ્રકરણ/વિભાગનું નામ	પ્રકરણ/વિભાગ દીઠ ગુણ
1	પદ્ય વિભાગ	16
2	ગદ્ય વિભાગ	16
3.	વ્યાકરણ	16
4.	અર્થગ્રહણ	16
5	લેખન સજ્જતા	16
	કુલ ગુણ	80

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-11 (વિજ્ઞાન/સામાન્ય પ્રવાહ)

ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

કુલ ગુણ : 80

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
	PART - A	
1 થી 11	પદ્ય વિભાગ	[16]
	PART - B	
12 થી 22	ગદ્ય વિભાગ	[16]
	PART - C	
23 થી 52	વ્યાકરણ વિભાગ	[16]
	SECTION - D	
53 થી 64	અર્થગ્રહણ	[16]
	SECTION - E	
65 થી 67	લેખન સજ્જતા	[16]
	કુલ ગુણ	80

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-11 (વિજ્ઞાન/સામાન્ય પ્રવાહ)

ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

કુલ ગુણ : 80

સૂચનાઓ :

1. દરેક પ્રશ્ન ફરજિયાત છે.
2. સામાન્ય વિકલ્પ આપેલ છે.
3. પ્રશ્નની જમણી બાજુના અંક ગુણભાર દર્શાવે છે.
4. લેખન સજ્જતા ભાષાશુદ્ધિ અને લખાણની મૌલિકતાને પ્રાધાન્ય આપવામાં આવશે.

વિભાગ - A પદ્ય આધારિત

- આપેલ પ્રશ્નોના હેતુલક્ષી ઉત્તર લખવાના રહેશે. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ રહેશે.) [03]
પ્રશ્ન-1, 2, 3
- આપેલ બહુવિકલ્પ પ્રકારના પ્રશ્નોનાં ઉત્તર યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી લખવાનો રહેશે. (A, B, C, D વિકલ્પ આપવાના રહેશે.) (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ રહેશે.) [03]
પ્રશ્ન-4, 5, 6
- આપેલ પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખવાના રહેશે. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ રહેશે.) [02]
પ્રશ્ન-7, 8
- આપેલ પ્રશ્નનો ચાર-પાંચ વાક્યમાં ઉત્તર લખવાનો રહેશે. (પ્રત્યેકના 2 ગુણ રહેશે.) [04]
પ્રશ્ન-9, 10
- આપેલ પ્રશ્નનો સવિસ્તાર ઉત્તર લખવાનો રહેશે. (જેના 4 ગુણ રહેશે.) [04]
પ્રશ્ન-11 અથવા 11

વિભાગ - B (ગદ્ય આધારિત)

- આપેલ પ્રશ્નોના હેતુલક્ષી ઉત્તર આપવાના રહેશે. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ રહેશે.) (કર્તા, કૃતિ, મૂળકૃતિ, સા. સ્વરૂપ આધારિત પ્રશ્ન પૂછવાના રહેશે.) [03]
પ્રશ્ન-12, 13, 14
- આપેલ બહુવિકલ્પ પ્રકારના પ્રશ્નોના ઉત્તર યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી લખવાના રહેશે. (A, B, C, D વિકલ્પ આપવાના રહેશે.) (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ રહેશે.) [03]
પ્રશ્ન-15, 16, 17
- આપેલ પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખવાના રહેશે. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ રહેશે.) [02]
પ્રશ્ન-18, 19
- આપેલ પ્રશ્નોના ચાર-પાંચ વાક્યોમાં ઉત્તર લખવાના રહેશે. (પ્રત્યેકના 2 ગુણ રહેશે.) [04]
પ્રશ્ન-20, 21

- આપેલ પ્રશ્નનો સવિસ્તાર ઉત્તર લખવાનો રહેશે (જેના 4 ગુણ રહેશે.) [04]
પ્રશ્ન-22 અથવા 22

વિભાગ - C (વ્યાકરણ વિભાગ)

- આપેલ સમાનાર્થી શબ્દોમાંથી કોઈપણ ચાર સમાનાર્થી શબ્દો શોધીને લખવાના રહેશે. (પ્રત્યેકનો 0.5 ગુણ રહેશે.) [02]
પ્રશ્ન-23, 24, 25, 26, 27
- આપેલ વાક્યોમાંથી કોઈપણ ચાર રેખાંકિત શબ્દનો વિરોધી શબ્દ લખી વાક્યનો અર્થ બદલાય નહીં તે રીતે વાક્ય ફરીથી લખવાનું રહેશે. (પ્રત્યેકનો 0.5 ગુણ રહેશે.) [02]
પ્રશ્ન-28, 29, 30, 31, 32
- આપેલ શબ્દસમૂહોમાંથી કોઈપણ ચાર શબ્દસમૂહો માટે એક શબ્દ લખવાનો રહેશે. (પ્રત્યેકનો 0.5 ગુણ રહેશે.) [02]
પ્રશ્ન-33, 34, 35, 36, 37
- આપેલા તળપદા શબ્દોનું શિષ્ટરૂપ લખવાનું રહેશે. (પ્રત્યેકનો 0.5 ગુણ રહેશે.) [01]
પ્રશ્ન-38, 39
- આપેલા શબ્દોની સાચી જોડણી લખવાની રહેશે. (પ્રત્યેકનો 0.5 ગુણ રહેશે.) [01]
પ્રશ્ન-40, 41
- આપેલા શબ્દોના અનેકાર્થી (અર્થભેદ) લખવાના રહેશે. (પ્રત્યેકનો 0.5 ગુણ રહેશે.) [01]
પ્રશ્ન-42, 43
- આપેલા રૂઢિપ્રયોગોમાંથી કોઈપણ બે રૂઢિપ્રયોગોનો અર્થ આપી વાક્યમાં પ્રયોગ કરવાનો રહેશે. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ રહેશે.) [02]
પ્રશ્ન-44, 45, 46
- આપેલ પ્રશ્નોમાં દર્શાવેલ સૂચના મુજબ કોઈપણ પાંચ ઉત્તર લખવાના રહેશે. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ રહેશે.) [05]
પ્રશ્ન-47 સંયોજક શોધો.
પ્રશ્ન-48 પ્રત્યય સુધારો.
પ્રશ્ન-49 વિભક્તિ ઓળખાવો.
પ્રશ્ન-50 વાક્ય પ્રકાર ઓળખાવો.
પ્રશ્ન-51 વાક્ય પરિવર્તન કરો.
પ્રશ્ન-52 વાક્ય પરિવર્તન કરો.

વિભાગ - D (અર્થગ્રહણ)

- આપેલ પાઠ્યેતર પદ્યના આધારે આપેલ પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખવાના રહેશે. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ રહેશે.) [05]
પ્રશ્ન-53, 54, 55, 56, 57
- આપેલ પાઠ્યેતર ગદ્યખંડના આધારે આપેલ પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખવાના રહેશે. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ રહેશે.) [05]
પ્રશ્ન-58, 59, 60, 61, 62

- આપેલ ગદ્યખંડનો ત્રીજા ભાગમાં સંક્ષેપ કરવાનો રહેશે. (જેના 4 ગુણ રહેશે.) [04]
પ્રશ્ન-63
- આપેલ બે વાક્યમાં યોગ્ય વિરામચિહ્નનો દર્શાવી ફરીથી લખવાના રહેશે. (જેના 2 ગુણ રહેશે.) [02]
પ્રશ્ન-64

વિભાગ - E (લેખન સજ્જતા)

- આપેલ પંક્તિનો વિચાર-વિસ્તાર કરવાનો રહેશે. (જેના 4 ગુણ રહેશે.) [04]
પ્રશ્ન-65
- આપેલ વિષય પર આશરે 70 થી 80 શબ્દોમાં અહેવાલ લખવાનો રહેશે. (જેના 4 ગુણ રહેશે.) [04]
પ્રશ્ન-66
- આપેલ વિષયોમાંથી કોઈપણ એક વિષય પર આપેલા મુદ્દા પરથી નિબંધ લખવાનો રહેશે. (જેના 8 ગુણ રહેશે) [08]
પ્રશ્ન-67 અથવા 67 અથવા 67

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-11 (સામાન્ય/વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

કુલ ગુણ : 80

સૂચનાઓ :

1. દરેક પ્રશ્ન ફરજિયાત છે.
2. સામાન્ય વિકલ્પ આપેલ છે.
3. પ્રશ્નની જમણી બાજુમાં અંક ગુણભાર દર્શાવે છે.
4. લેખન સજ્જતા, ભાષાશુદ્ધિ અને લખાણની મૌલિકતાને પ્રાધાન્ય આપવામાં આવશે.

વિભાગ - A (પદ્ય આધારિત)

- નીચે આપેલ પ્રશ્નનો હેતુલક્ષી ઉત્તર લખો. (દરેકનો 1 ગુણ રહેશે.) [03]
- 1. 'સીમ અને ઘર' કાવ્યનો સાહિત્ય પ્રકાર જણાવો.
- 2. 'સહી નથી' ગઝલકારનું પૂરું નામ જણાવો.
- 3. કવિ ભાલણને કયું બિરુદ આપવામાં આવ્યું છે ?
- નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાં તેની નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર આપો. [03]
- (દરેકનો 01 ગુણ રહેશે.)
- 4. મદન કુંવર કયા રાજ્યનો રાજકુમાર હતો.
- (A) કૌંતલપુર (B) ખદલપુર
- (C) કૌશલ (D) કોતરપુર
- 5. આવી નગરમાં લાગી _____ પંક્તિ પૂરી કરો.
- (A) આય (B) લાય
- (C) વાય (D) યાય
- 6. ગોરી શબ્દનો સાચો અર્થ શું થાય ?
- (A) ગૌરી (B) રૂપાળી સ્ત્રી
- (C) ગાય (D) પાણીની ગોળી
- નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (દરેકનો 01 ગુણ રહેશે.) [02]
- 7. ભગવાન પોતાનો ભાગ ખાવા ક્યારે આવતા ?
- 8. કયો ડર પેદા થવાથી ફળીનું ઝાડવું જંગલમાં જવાની વાતો કરે છે ?

- નીચે આપેલા પ્રશ્નનો ચાર પાંચ વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (દરેકનો 2 ગુણ રહેશે.) [04]

9. હજી સુધી ઘરે કોણ પાછું ફર્યું નથી ? શા માટે ?

10. નાયકના આતિથ્ય માટે નાયિકા શી-શી વિનંતી કરે છે ?

- નીચે આપેલા પ્રશ્નનો સંવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (જેના 4 ગુણ રહેશે.) [04]

11. રાજા અશોકમાંથી સાધુ અશોક બન્યાની જીવનયાત્રા તમારા શબ્દોમાં લખો.
અથવા

11. 'મારા ફળીના બે ઝાડવા' ગીતનો મધ્યવર્તી વિચાર સ્પષ્ટ કરો.

વિભાગ - B ગદ્ય આધારિત

- નીચે આપેલા પ્રશ્નોના હેતુલક્ષી ઉત્તર લખો. (દરેકનો 01 ગુણ રહેશે.) [03]

12. 'ધુરાઈના દ્વાર પરથી' કૃતિના લેખકનું નામ જણાવો.

13. 'તપસ્વી સારસ્વત' કૃતિના નાયકનું નામ જણાવો.

14. કયો ગ્રંથ પરમ સુખનું પગથિયું છે ?

- નીચે આપેલા પ્રશ્નોના તેની નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર આપો. (દરેકનો 01 ગુણ રહેશે.) [03]

15. 'આ માણસ ગાંડો છે ?' આ વાક્ય કોણ બોલે છે ?

(A) પોસ્ટમાસ્ટર

(B) ક્લાર્ક

(C) અલીગેસો

(D) લક્ષ્મીદાસ

16. મનુષ્યનું ઈશ્વર સાથેનું આત્મિક જોડાણ એટલે...

(A) જ્ઞાન

(B) યોગ

(C) ભક્તિ

(D) કર્મ

17. 'જુગલ જુગારી' નાટકની નાયિકા કોણ હતી ?

(A) રંભા

(B) લલિતા

(C) ગુલાબ

(D) કુમારિકા

- નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (દરેકનો 01 ગુણ રહેશે.) [02]

18. જીભ દ્વારા કયા બે કાર્યો થાય છે ?

19. આપણમાં કેવી મનોવૃત્તિ દઢ થઈ ગઈ છે ?

- નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ચાર-પાંચ વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (દરેકનો 02 ગુણ રહેશે.) [04]

20. લેખક બધી ઈન્દ્રિયોમાં કઈ ઈન્દ્રિયને સર્વશ્રેષ્ઠ માને છે ? શા માટે ?

21. લગ્નમાં ભેટ આપવાનો રિવાજ જાણીતો છે, પણ કિશને અમુને શી ભેટ આપી ? શા માટે ?

- નીચે આપેલા પ્રશ્નનો સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (જેના 4 ગુણ રહેશે.) [04]
- 22. ઘમંડી રમણિકલાલ કેવી રીતે પસ્તાવાના ઝરણામાં નાહ્યા, તે તમારા શબ્દોમાં તારવો.

અથવા

- 22. 'રેફરન્સ બુક' લઘુકથામાંથી પ્રગટ થતું બાનું રેખાચિત્ર આલેખો.

વિભાગ - C વ્યાકરણ આધારિત

- નીચે આપેલા સમાનાર્થી શબ્દો સામ સામે શોધીને લખો. (કોઈપણ ચાર, દરેકના 0.5 ગુણ રહેશે.) [02]

23. કાષ્ઠ	જંગલ	મર્યાદા
24. સીમાડો	લાકડા	જુસ્સાદાર
25. રૂઆબદાર	ઝડપ	વેગ
26. વન	હદ	બળતણ
27. ગતિ	પ્રભાવી	કાનન

- નીચે આપેલા વાક્યોમાં રેખાંકિત શબ્દનો વિરોધી શબ્દ લખી વાક્યનો અર્થ ન બદલાય તે રીતે વાક્ય ફરીથી લખો. (દરેકનો 0.5 ગુણ રહેશે, કોઈપણ ચાર લખવાના રહેશે.) [02]

28. અલી મૂળ હોશિયાર શિકારી હતો.

29. પ્રણય અતુપ્ત જ રહે છે.

30. ભજન કરે તે હારતો નથી

31. હું પિક્કારું છું.

32. પરાજિત કલિંગમાં ચુપકીટી છવાઈ રહી.

- નીચે આપેલા શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ લખો. (કોઈપણ ચાર, દરેકનો 0.5 ગુણ રહેશે.) [02]

33. રસ્તા પર ચાલતાં ચાલતાં જનાર

34. માટીની ભીંતવાળો ઓરડો

35. જેનો કોઈ શત્રુ નથી તે

36. ઝટ ન ઉકેલી શકાય તેવો પ્રશ્ન

37. ગાયનો સમૂહ કે ટોળું

- નીચે આપેલા તળપદા શબ્દોના શિષ્ટરૂપ લખો. (દરેકનો 0.5 ગુણ રહેશે.) [01]

38. ગોરી

39. મનુજ

- નીચે આપેલા શબ્દોની સાચી જોડણી લખો. (દરેકનો 0.5 ગુણ રહેશે.) [01]

40. પરીસ્થીતી

41. કઠીયારો

- નીચે આપેલા શબ્દોના અર્થભેદ લખો. (દરેકનો 0.5 ગુણ રહેશે) [01]

42. જિન-જીન

43. ભાગ - ભાંગ

- નીચે આપેલા રૂઢિપ્રયોગોમાંથી કોઈપણ બે રૂઢિપ્રયોગોના અર્થ આપી વાક્યમાં પ્રયોગ કરો. (પ્રત્યેકનો 01 ગુણ રહેશે.) [02]

44. રફુચકર થઈ જવું

45. પોબારા ગણી જવું

46. પેટનું પાણીય ના હાલવું

- નીચે આપેલા પ્રશ્નોના કૌંસમાં દશવિલ સૂચના મુજબ કોઈપણ પાંચના ઉત્તર લખો, (દરેકનો 01 ગુણ રહેશે.) [05]

47. આવ્યાં છો ત્યારે ઉતારા કરતાં જાવ (સંયોજક શોધો)

48. મોટા કરીને મા તે ખોળામાં ખસતા કર્યા (પ્રત્યય સુધારો)

49. મનુષ્યોનું મગજ વધારે બળવાન હોય છે. (વિભક્તિ ઓળખાવો)

52. હિચકારું કૃત્ય જોઈને કોણ બોલ્યું ? (વાક્યનો પ્રકાર ઓળખાવો)

51. રમણિકલાલે સો રૂપિયાની નોટ કાઢી (કર્મણિ વાક્ય બનાવો)

52. શેઠ, મરનારનું ભલું ધાય એવા કામમાં આ રૂપિયા વાપરવા (આજ્ઞાર્થ વાક્યમાં ફેરવો)

વિભાગ - D (અર્થગ્રાહણ)

- નીચે આપેલું કાવ્ય વાંચી તેની નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. (દરેકનો 01 ગુણ રહેશે.) [05]

ઓચિંતુ કોઈ મને રસ્તે મળે
ને કદિ ધીરેથી પૂછે કે કેમ છે ?
આપણે તો કહીએ કે દરિયાની મોજમાં
ને ઉપરથી હુદરતની રહેમ છે.
ફાટેલાં બિસ્સાની આડમાં મૂકી છે અમે
છલકાતી મલકાતી મોજ
એકલો ઊભું ને તોય મેળામાં હોઉં એવું
લાગ્યા કરે છે મને રોજ
તાળું વસાય નહીં એવડી પટારીમાં
આપણો ખજાનો હેમખેમ છે.
આપણે તો કહીએ કે....
આંખોમાં પાણી તો આવે ને જાય
નથી ભીતર ભીનાશ થતી ઓછી
વઘ-ઘટનો કાંઠાઓ રાખે હિસાબ
નથી પરવા સમંદરને હોતી
સૂરજ તો ઊગે ને આથમીયે જાય
મારી ઉપર આકાશ એમ ને એમ છે.
આપણે તો કહીએ કે...

પ્રશ્નો :

53. 'કોઈ પૂછે કે કેમ છે ?' પ્રશ્નનો કવિ શો ઉત્તર આપે છે ?

54. 'કોઈ પૂછે કે કેમ છે ?' પ્રશ્નના આપેલા ઉત્તરમાં કવિનો કયો ભાવ પ્રગટ થયો છે ?

55. કવિએ મોજને ક્યાં મૂકી છે ?

56. 'આપણો ખજાનો હેમખેમ છે' દ્વારા કવિ શું કહેવા માંગે છે ?

57. કાવ્યને યોગ્ય શીર્ષક આપો.

● નીચેનો ગદ્યખંડ વાંચી, તેની નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. (દરેકનો 01 ગુણ રહેશે.) [05]

વૃક્ષો અન્યના સુખ માટે છાંયડો આપે છે, પોતે તાપમાં તપીને અને અસહ્ય ગરમી વેઠીને બીજાને પોતાના ફળ આપે છે. તે પરોપકારી મનુષ્યો જેવા જ હોય છે. જો આ નાશવંત કાયાનો ઉપયોગ પરોપકાર્ય ન થવાનો હોય તો તેની ઉપયોગીતા શી ? સુખડ જેમ વધારે ઘસાય તેમ વધારે સુવાસ આપે, શેરડી જેમ વધારે પિલાય તેમ વધારે રસ આપે, સોનું જેમ વધારે તપે તેમ વધારે ચળકાટ ધારણ કરે, ઉદાર મનુષ્યો પ્રાણાન્તે પણ પોતાના સદ્ગુણો તજતા નથી, જગત તેમની સ્તુતિ કરે કે ન કરે, તેઓ શ્રીમંત હો કે ગરીબ હો અલ્યાયુ હો કે દીર્ઘાયુ હો, તેઓ ગમે તે સ્થિતિમાં હો પરંતુ તેઓ પોતાના માર્ગથી ચલિત થશે નહિ. જે બીજાના માટે જીવતો નથી તેનું જીવન નિરર્થક છે. જીવવા ખાતર જીવવું એ તો કાગડા-કૂતરાનું જીવન. જેઓ સૃષ્ટિના કલ્યાણમાં પ્રાણ પાથરે છે તેઓ પોતાનું જીવન સાર્થક કરે છે.

પ્રશ્નો :

58. પરોપકારી મનુષ્યો કોના જેવા હોય છે ?

59. કાગડા-કૂતરાનું જીવન કોને કહેવાય ?

60. કોનું જીવન નિરર્થક છે ?

61. કેવા મનુષ્યો પ્રાણાન્તે પણ પોતા સદ્ગુણો તજતા નથી ?

62. ગદ્યખંડને યોગ્ય શીર્ષક આપો.

● નીચે આપેલો ગદ્યખંડ વાંચી, ત્રીજા ભાગમાં સંક્ષેપ કરી યોગ્ય શીર્ષક આપો. [04]

63. એક અરીસા ઉપર જો કચરો અને ધૂળ જામી ગયાં હોય તો તેમાં આપણું પ્રતિબિંબ જોઈ શકાતું નથી; તે જ રીતે અજ્ઞાન અને દુષ્ટતા આપણા હૃદયના અરીસા ઉપર કચરા અને ધૂળ સમાન છે. જેમાં આપણે આપણી જાતનો જ સૌથી પ્રથમ વિચાર કરીએ છીએ તે સ્વાર્થીપણું એ મોટામાં મોટું પાપ છે, જે એમ વિચારે છે કે 'હું પહેલો ખાઈ લઈશ. હું બીજાઓ કરતાં વધુ ધન મેળવીશ અને બધું મારી પાસે જ રાખીશ.' જે એમ વિચારે છે કે 'બીજાઓની પહેલાં હું સ્વર્ગે જઈશ, બીજાઓની પહેલાં હું મુક્તિ મેળવીશ' તે મનુષ્ય સ્વાર્થી છે. નિઃસ્વાર્થી મનુષ્ય કહે છે, 'હું' છોલ્લો રહીશ, હું સ્વર્ગમાં જવાની દરકાર રાખતો નથી. વળી, જો નરકે જવાથી પણ મારા ભાઈઓને હું મદદરૂપ થઈ શકું તો હું નરકે જવા પણ તૈયાર છું.' આ નિઃસ્વાર્થીવૃત્તિ ધર્મની કસોટી છે.

— સ્વામી વિવેકાનંદ

● યોગ્ય વિરામચિહ્નો મૂકી વાક્યો ફરીથી લખો : [02]

64. અરે આવે શું નહીં તમે મોઢામાંથી કાંક બોલો તો-તો હમણાં આવે; મોરલીને માથે નાગ આવે એમ આવે. આમ જોવોને આખી પીઠમાં કાછિયા કેવી-કેવી બોલી કરીને લલકારી રિયા છે.

વિભાગ - E (લેખન સજ્જતા)

65. નીચે આપેલી પંક્તિનો આશરે 100 શબ્દોમાં વિચાર વિસ્તાર કરો. [04]
'કોઈ મારા માર્ગમાં કંટક ભલેને પાથરે;
પુષ્પ તેના માર્ગમાં વેરીશ હું, વેરીશ હું.'
66. તમારી શાળામાં યોજાયેલ ધો.-10 અને 12ના વિદ્યાર્થીઓના વિદાય સમારંભનો અહેવાલ તમારી ભાષામાં લખો. [04]
67. નીચે આપેલા પૈકી કોઈ એક વિષય પર આશરે 200 શબ્દોમાં નિબંધ લખો. [08]
- સૃષ્ટિનો શણગાર : વસંત
(પ્રસ્તાવના - વિવિધ ઋતુ - અનોખી વસંત - પ્રકૃતિની શોભા - માનવજીવન અને પ્રકૃતિમાં પરિવર્તનો - સૃષ્ટિ પર અસરો)
 - પ્રદૂષણ - એક સાર્વત્રિક સમસ્યા
(પ્રસ્તાવના - એકવીસમી સદીનો મોટો પડકાર - વૈશ્વિક સમસ્યા - વાયુ પ્રદૂષણ - જળ પ્રદૂષણ - ધ્વનિ પ્રદૂષણ - પ્રદૂષણ ઘટાડવાના ઉપાયો - ઉપસંહાર)
 - સ્વચ્છતા ત્યાં પ્રભુતા
(પ્રસ્તાવના - શરીરની સ્વચ્છતા - ઘર અને મહોલ્લાની - ગાંધીજીની સ્વચ્છતા અંગેના પ્રયત્નો - ગામડાં અને શહેરોની સ્થિતિ - સ્વચ્છતાની સહિયારી જવાબદારી - ઉપસંહાર)

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-10

વિષય : ગુજરાતી (FL) (પ્રથમ ભાષા)

અભ્યાસક્રમનું માસવાર આયોજન

ક્રમ	માસ	પ્રકરણ	તાસ સંખ્યા
1.	જૂન	01. વૈષ્ણવજન 02. રેસનો ઘોડો 03. શીલવંત સાધુને • વ્યાકરણ : ધ્વનિ શ્રેણી • લેખન : વિચાર વિસ્તાર	03 08 03 02 03
2.	જુલાઈ	04 ભૂલી ગયા પછી 05. દીકરી 06. વાઈરલ ઇન્ફેક્શન 07. હું એવો ગુજરાતી • વ્યાકરણ : જોડણી, અનુસ્વાર, પ્રત્યય • લેખન - સંક્ષેપ લેખન	08 03 05 03 06 02
3.	ઓગસ્ટ	08. છત્રી 09. માધવને દીકો છે-ક્યાંય ? 10. ડાંગવનો અને... 11. શિકારીને • વ્યાકરણ : સંધિ, સમાસ, ક્રિયાવિશેષણ	03 03 04 03 09
4.	સપ્ટેમ્બર	12. ચોપડાની ઇન્દ્રજાળ 13. વતનથી વિદાય થતાં • અહેવાલ લેખન, નિબંધ	09 03 05
5.	ઓક્ટોબર	14. જન્મોત્સવ 15. બોલીએ ના કાંઈ 25. સમર્પણ • નિબંધ (આત્મકથા)	05 02 03 02

ક્રમ	માસ	પ્રકરણ	તાસ સંખ્યા
6.	નવેમ્બર	16. ગતિભંગ 17. દિવસો જુદાઈના જાય છે 18. ભૂખથીય ભૂંડી ભીખ • સંક્ષેપીકરણ • વિચાર-વિસ્તાર	04 04 09 02 02
7.	ડિસેમ્બર	19. એક બપોરે 20. વિરલ વિભૂતિ 21. ચાંદલિયો 22. હિમાલયમાં એક સાહસ • વ્યાકરણ : સંજ્ઞા, સમાનાર્થી શબ્દો • વિરુદ્ધાર્થી શબ્દો, શબ્દસમૂહ	03 07 03 05 04 04
8.	જાન્યુઆરી	23. લઘુ કાવ્યો 24. ઘોડીની સ્વામી ભક્તિ 26. રાષ્ટ્રભક્તિની સંજીવની • નિબંધ-વ્યક્તિવિશેષ • પુનરાવર્તન	03 05 05 02 02
9.	ફેબ્રુઆરી	• પુનરાવર્તન	24

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-10

વિષય : ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા) (01)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

ગુણ : 80

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	29	16	10	04	21	80
ટકા(%)	36%	20%	13%	5%	26%	100%

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા	કુલ ગુણ
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	24	24
2.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (VSA)	16	16
3.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA)	06	08
4.	વિસ્તૃત જવાબી પ્રશ્નો (LA)	09	24
5.	નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો (EA)	01	08
	કુલ	56	80

વિભાગ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	વિભાગ	ગુણભાર
1.	A-(ગદ્ય વિભાગ)	20
2.	B-(પદ્ય વિભાગ)	20
3.	C-(વ્યાકરણ વિભાગ)	20
4.	D-(અર્થગ્રહણ/લેખન વિભાગ)	20
	કુલ	80

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-10

વિષય : ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા) (01)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

ગુણ : 80

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
	વિભાગ-A (ગદ્ય)	[20]
1 થી 4	(અ) નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો : (કૃતિ-કર્તા, / કૃતિ-સાહિત્ય પ્રકાર / પાત્ર-કૃતિ / પાત્ર-ઉક્તિ) આ ચાર પૈકી ગમે તે એકનું જોડકું પૂછવું. (દરેકનો 1 ગુણ)	04
5 થી 8	(બ) આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : (ચાર ખાલી જગ્યા પૂછવી) (કૌંસમાં વિકલ્પ આપવા) (દરેકનો 1 ગુણ)	04
9 થી 10	(ક) આપેલ પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો : (બે પ્રશ્ન પૂછવા) (દરેકનો 1 ગુણ)	02
11 થી 13	(ડ) આપેલ પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યમાં ઉત્તર લખો : (ત્રણ પ્રશ્ન પૂછવા અને કોઈપણ બેના ઉત્તર લખવા) (દરેકના 2 ગુણ)	04
14 થી 16	(ઈ) આપેલ પ્રશ્નોના આઠ-દશ વાક્યમાં ઉત્તર લખો : (ત્રણ પ્રશ્ન પૂછવા અને કોઈપણ બેના ઉત્તર લખવા) (દરેકના 3 ગુણ)	06
	વિભાગ-B (પદ્ય)	[20]
17 થી 20	(અ) નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો : (કૃતિ-કર્તા, / કૃતિ-સાહિત્ય પ્રકાર) આ પૈકી ગમે તે એકનું જોડકું પૂછવું. (દરેકનો 1 ગુણ)	04
21 થી 24	(બ) આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : (કૌંસમાં વિકલ્પ આપવા) (દરેકનો 1 ગુણ)	04
25 થી 26	(ક) આપેલ પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો : (બે પ્રશ્ન પૂછવા) (દરેકનો 1 ગુણ)	02
27 થી 29	(ડ) આપેલ પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો : (ત્રણ પ્રશ્ન પૂછવા અને કોઈપણ બેના ઉત્તર લખવા) (દરેકના 2 ગુણ)	04
30 થી 32	(ઈ) આપેલ પ્રશ્નોના આઠ-દશ વાક્યમાં ઉત્તર લખો : (ત્રણ પ્રશ્ન પૂછવા અને કોઈપણ બેના ઉત્તર લખવા) (દરેકના 3 ગુણ)	06
	વિભાગ-C (વ્યાકરણ)	[20]
33 થી 52	માગ્યા પ્રમાણે વ્યાકરણના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. હેતુલક્ષી પ્રકારના પ્રશ્નો વિકલ્પો સાથે પૂછવાના રહેશે. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ) • જોડણી • સંધિ • સમાસ • જોડણી ભેદે અર્થ ભેદ • અલંકાર	

	• પૂર્વ પ્રત્યય અને પર પ્રત્યય • સમાનાર્થી • સંજ્ઞા • રૂઢિપ્રયોગ • કહેવત • શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ • વિરોધી શબ્દ • વાક્ય રૂપાંતર : (કર્તારિમાંથી કર્મણિમાં અથવા કર્મણિમાંથી કર્તારિમાં બદલવાનું પૂછવું) • તળપદા શબ્દો • વિશેષણ • ક્રિયાવિશેષણ • ધ્વનિશ્રેણી • પ્રેરક / ભાવે વાક્ય રચના • છંદ ઓળખાવો • છંદનું ઉદાહરણ / બંધારણ	
	વિભાગ-D (અર્થગ્રહણ / લેખન સજ્જતા)	[20]
53	(અ) આપેલ પંક્તિઓનો અર્થવિસ્તાર કરો : (બેમાંથી કોઈપણ એક) (આશરે પંદર વાક્યમાં લખો :)	04
54	(બ) આપેલ વિષય પર આશરે 100 શબ્દોમાં અહેવાલ લખો :	04
55	(ક) આપેલ ગદ્યખંડનો ત્રીજા ભાગમાં સંક્ષેપ કરી યોગ્ય શીર્ષક આપો.	04
56	(ડ) આપેલ મુદ્દાના આધારે આશરે 250 શબ્દોમાં નિબંધ લખો. (ત્રણમાંથી કોઈપણ એક નિબંધ)	08
	કુલ ગુણ	80

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26
ધોરણ-10

વિષય : ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા) (001)
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

ગુણ : 80

સૂચનાઓ :

- આ પ્રશ્નપત્રમાં ચાર વિભાગ છે.
- દરેક વિભાગના 20 ગુણ છે.
- જમણી બાજુનાં આંકડા પ્રશ્નના કુલ ગુણ દર્શાવે છે.

વિભાગ - A

[20]

(અ) (1) નીચેના જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો.

[04]

કૃતિ

કર્તા

1. ગતિભંગ	(અ) પન્નાલાલ પટેલ
2. ભૂખથીય ભૂંડી ભીખ	(બ) મોહનલાલ પટેલ
3. વાઈરલ ઇન્ફેક્શન	(ક) ચંદ્રકાન્ત પંડ્યા
4. ચોપડાની ઇન્દ્રજાળ	(ડ) જોરાવરસિંહ જાદવ
	(ઈ) ગુણવંત શાહ

(બ) નીચે આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો.

[04]

5. પરીક્ષામાં ઉત્તીર્ણ થયાની ખુશીમાં રામાયણ અને મહાભારત _____ ને ભેટ મળ્યાં હતાં. (સૌરભ, અંકિત, સંજય)
6. દેવજી અને કાનજી નવજાત બાળકને _____ પાસે લઈ ગયા. (વેલજી, માણેક, મુખિયાજી)
7. ગંદકીથી ખલેલ પામનાર સંત _____ હતા. (રવિશંકર મહારાજ, સ્વામી વિવેકાનંદ, વિનોબા ભાવે)
8. શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતામાં _____ અધ્યાય છે. (15, 18, 700)

(ક) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (ગમે તે બે)

[02]

9. ભગવદ્ગીતા શાનો ત્રિવેણી સંગમ છે ?
10. સંદર્ભ 'રખડુનો કાગળ'માંથી કઈ કૃતિ અભ્યાસક્રમમાં સમાવિષ્ટ પામી છે ?

(ડ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો. (ગમે તે બે) [04]

11. મનીષાએ નિર્ભયતાનો ગુણ કેવી રીતે કેળવ્યો ?
12. રાજકોટ છત્રી લેવા જવાની વાતમાં લેખક શા માટે મક્કમ રહ્યા ?
13. હિમ નદીઓ ઓળંગતી વખતે સહયાત્રીઓને કેવી તકલીફો થઈ ?

(ઈ) નીચેના પ્રશ્નોના દસ-૧૨ વાક્યોમાં મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (ગમે તે બે) [06]

14. લેખક ચંદ્રકાન્ત પંડ્યાના મતે 'ચોપડાની ઈન્દ્રજાળ' શીર્ષક યથાયોગ્ય છે, તે સમજાવો.
15. 'ભૂખથીય ભૂંડી ભીખ' કૃતિના આધારે રાજુની મનોવ્યથા લખો.
16. 'ઢેલઘોડીની ખાનદાની' વર્ણવો.

વિભાગ - B (પદ્ય વિભાગ)

[20]

(અ) નીચેના જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો.

[04]

કૃતિ)	કર્તા
17. ચાંદલિયો	(અ) ગઝલ
18. માધવને દીકો છે ક્યાંય ?	(બ) સોનેટ
19. વતનથી વિદાય થતાં	(ક) ઊર્મિગીત
20. દીકરી	(ડ) લોકગીત
	(ઈ) પદ

(બ) નીચે આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો.

[04]

21. વૈષ્ણવજન વણલોભી ને _____ છે. (કપટરહિત, પાપી, માયાળુ)
22. હૈયું ઉઝરડાય _____ ફૂટે. (પાન, ફૂલ, રક્તરશ્મિ)
23. ગંગાસતી _____ માર્ગે આગળ વધેલાં હતાં.
(ભક્તિમાર્ગ, યોગમાર્ગ, જ્ઞાનમાર્ગ)
24. કવિ રાજેન્દ્ર શાહના મતે આપણી વ્યથા બીજાને મન _____ ની કથા હોઈ શકે.
(આનંદ, રસ, દુઃખ)

(ક) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક વાક્યોમાં ઉત્તર લખો. (ગમે તે બે)

[02]

25. કવિની દૃષ્ટિએ 'ભારવાળો મુગટ' એટલે શું ?
26. 'હું એવો ગુજરાતી' ગીતમાં મૌન માટે ગાંધીજીને તો સરદારને શા માટે યાદ કર્યા છે ?

(ડ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો. (ગમે તે બે)

[04]

27. 'ઊછરે છે રોજ કાયમથી ફડકમાં દીકરી' એમ કવિ શા માટે કહે છે ?
28. 'બોલીએ ના કાંઈ' કાવ્યમાં કવિ આપણી વ્યથામાંથી કેવી રીતે રસ્તો કાઢવાનું કહે છે ?
29. 'ચાંદલિયો' લોકગીતમાં કાવ્યનાયિકા*સખીને પોતાના પતિ વિશે શું કહે છે ?

(ઈ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના દસ-બાર વાક્યોમાં મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (ગમે તે બે)

[06]

30. સારસીના ઊડી જવાથી કવિ પર થયેલી અસર તમારા શબ્દોમાં લખો.

31. નરસિંહ મહેતા રચિત 'વૈષ્ણવજન' પદના આધારે વૈષ્ણવજનનાં લક્ષણો જણાવો.

32. 'દિવસો જુદાઈના જાય છે' ગઝલમાં કવિની મનઃસ્થિતિ તમારા શબ્દોમાં વર્ણવો.

વિભાગ - C

[20]

● માગ્યા પ્રમાણે ઉત્તર લખો.

● આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો.

33. નીચેના શબ્દોની સાચી જોડણી શોધીને લખો.

(1)

— સુરક્ષીત (સૂરક્ષીત, સુરક્ષિત, સૂરક્ષિત)

— કૂલદિપક (કુલદિપક, કુલદીપક, કૂલદીપક)

34. 'તત્ + અનુસાર' શબ્દની સાચી સંધિ જોડો.

(1)

(તદાનુસાર, તતનુસાર, તદનુસાર)

35. 'માછીમાર' શબ્દનો સમાસ ઓળખાવો.

(1)

(દ્વંદ્વ, ઉપપદ, બહુવ્રીહિ)

36. બંને શબ્દના જોડણી ભેદે થતો અર્થભેદ જણાવો.

(1)

— માંદા (બીમાર, વંદા, તાકાત)

— માદા (સ્ત્રીજાત, તંદુરસ્ત, નીરોગી)

37. 'આપણી બબલીની જ પગલી જાણે !' વાક્યમાંના અલંકારનો પ્રકાર જણાવો.

(1)

(સજ્જવારોપણ અલંકાર, વ્યતિરેક અલંકાર, યમક અલંકાર)

38. 'ઓળખાણ' શબ્દમાં કયો પ્રત્યય લાગેલો છે ?

(1)

(પર પ્રત્યય, પૂર્વ પ્રત્યય, એક પણ નહીં)

39. નીચેના શબ્દોના સમાનાર્થી શબ્દ શોધીને લખો.

(1)

— નિંદા (ઉંધ, નીંદલું, વગોવણી)

— કૂપ (કૂવો, કાપલું, નાળયું)

40. 'બાજરો' સંજ્ઞાનો આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો પ્રકાર લખો.

(1)

(ભાવવાચક સંજ્ઞા, વ્યક્તિવાચક સંજ્ઞા, દ્રવ્યવાચક સંજ્ઞા)

● નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ લખો.

41. નીચેના રૂઢિપ્રયોગનો અર્થ જણાવો.

(1)

— કંઠે પ્રાણ આવવા.

42. નીચે આપેલ કહેવતનો અર્થ લખો.

(1)

— બાવાનાં બેય બગડવાં

43. નીચેના શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ લખો. (1)
— માણસની અવરજવર વિનાનું
44. નીચેના શબ્દનો વિરુદ્ધાર્થી શબ્દ લખો (1)
— શુષ્ક
45. નીચેના વાક્યને કર્મણિમાં ફેરવો. (1)
— નિશીથ નિયમિત પ્રાર્થના કરે છે.
46. નીચેના તળપદા શબ્દનું શિષ્ટ રૂપ આપો. (1)
લગણ
47. નીચેના વાક્યમાંથી વિશેષણ શોધી તેનો પ્રકાર જણાવો. (1)
— હર્ષિદાબહેન સુંદર અક્ષરે નિબંધ લખે છે.
48. નીચેના વાક્યમાંથી ક્રિયાવિશેષણ શોધી તેનો પ્રકાર જણાવો. (1)
— સુરેશભાઈ કૃતિ સમજાવતાં સમજાવતાં વ્યાકરણ શીખવે છે.
49. 'વિદ્યાર્થી' શબ્દના ધ્વનિ ઘટકો છૂટા પાડો. (સ્વર-વ્યંજન છૂટા પાડો.) (1)
50. નીચેના વાક્યનું પ્રેરક વાક્યમાં રૂપાંતર કરો. (1)
— બાબુભાઈ ટાઈમટેબલ બનાવે છે.
51. નીચેની પંક્તિમાંનો છંદ ઓળખાવો. (1)
— રોમે રોમે વિરહ ભયની વેદનાથી વળે છે.
52. જે છંદના પહેલા અને ત્રીજા ચરણની 13-13 માત્રા તથા બીજા અને ચોથા ચરણની 11-11 માત્રા હોય તે છંદનું નામ જણાવો. (1)

વિભાગ - D

[20]

53. નીચે આપેલી પંક્તિઓનો આશરે પંદર વાક્યોમાં અર્થવિસ્તાર કરો. [04]
"દેવડીએ દંડાય છે ચોર મુઠ્ઠી જરના,
ને લાખ ખાંડી લૂંટનારા મહેફિલે મંડાય છે."
અથવા
ન રાખ આશ કદી કોઈ પાસ
કરી શકે કોણ પછી તને નિરાશ ?
54. તમારી શાળામાં યોજાયેલ 'સ્વચ્છતા અભિયાન' અંગેનો અહેવાલ આશરે 100 શબ્દોમાં લખો. [04]

55. નીચે આપેલા ગદ્યખંડનો આશરે ત્રીજા ભાગમાં સંક્ષેપ કરી તેને યોગ્ય શીર્ષક આપો. [04]
- 'સોનું એ શી ચીજ છે ? એ કાંઈ અનાજ નથી કે ખાઈને પેટ ભરાય. એ કાંઈ ફૂલ નથી કે સૂંઘીને મન પ્રસન્ન થાય; એ કાંઈ ફળ નથી કે એના રસથી ધરાઈએ; એ કાંઈ ઊન કે રેશમ નથી કે એનાં કપડાં બનાવી શરીરનું રક્ષણ કરીએ, એ કાંઈ લાકડું કે લોહું નથી કે એમાંથી નિત્ય વ્યવહારની અનેક વસ્તુઓ તૈયાર કરી લઈએ. અરે ! એ તમારું કે અફીણ પણ નથી કે જેના કેફમાં દુનિયાનું દુઃખ ભૂલી જઈએ. એ ઝેર નથી એમ કહેવાય ? માણસના વ્યવહારમાં દાખલ થઈ એ પરસ્પર વિશ્વાસ, પ્રેમ અને આદર નષ્ટ કરે છે. માણસની ધર્મબુદ્ધિનો એ નાશ કરે છે. પવિત્રમાં પવિત્ર સંબંધ પણ એક ક્ષણમાં એ તોડે છે. અને એ 'નશાની ચીજ નથી.' એમ પણ કહેવાય ? એનો નશો તો માણસનું આખું જીવન બગાડી દે છે. મોટાં મોટાં રાષ્ટ્રોને એ સ્વાતંત્ર્યનાશક તેમજ અન્યાયમૂલક પ્રવૃત્તિમાં ઉતારે છે. સોનું એ મોટામાં મોટો અનર્થ છે.'

— કાકાસાહેબ કાલેલકર

56. ગમે તે એક વિષય પર આપેલા મુદ્દા આધારે આશરે 250 શબ્દોમાં નિબંધ લખો. [8]

(1) પુરુષાર્થ એજ પ્રારબ્ધ

(મુદ્દા : પ્રસ્તાવના — પરિશ્રમનો મહિમા — પરિશ્રમના ફાયદા — પરિશ્રમનું ફળ — ઉપસંહાર)

અથવા

(2) આધુનિક યુગનું મહાદૂષણ : પ્રદૂષણ

(મુદ્દા : પ્રસ્તાવના — પ્રદૂષણ એટલે શું ? વિવિધ પ્રકારના પ્રદૂષણ — પ્રદૂષણથી માનવજીવન પર અસર — પ્રકૃતિ પર અસર — ઉપસંહાર)

અથવા

(3) મારું વતન — પ્યારું વતન

(મુદ્દા : પ્રસ્તાવના — વતનની વિશેષતા — વતન પ્રેમનાં સ્મરણો — ઉપસંહાર)

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-12

વિષય : ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા) (001)

અભ્યાસક્રમનું માસવાર આયોજન

ક્રમ	માસ	પ્રકરણ નંબર	પ્રકરણનું નામ	અંદાજિત તાસ
1.	જૂન	1	અખિલ બ્રહ્માંડમાં	03
		2	ખીજડિયે ટેકરે	04
		3	દમયંતી સ્વયંવર	04
		4	સત્યાગ્રહાશ્રમ	04
			● વ્યાકરણ	01
			● અર્થગ્રહણ (પદ્યાર્થ)	02
			● લેખન (અરજી)	01
2.	જુલાઈ	5	રામબાણ	03
		6	ઉછીનું માગનારાઓ	04
		7	શ્યામ રંગ સમીપે	03
		8	અમરનાથની યાત્રાએ	04
			● વ્યાકરણ	05
			● અર્થગ્રહણ(ગદ્યાર્થ)	02
			● લેખન (વાદાત્મકગદ્ય, ભાવાત્મકગદ્ય)	(3+3) 6
3.	ઓગસ્ટ	9	ભવના અબોલા	03
		10	યુષ્કિરિર યુદ્ધવિષાદ	05
		11	ઉર્મિલા	04
			● વ્યાકરણ	04
			● અર્થગ્રહણ (સંક્ષેપ)	02
			● લેખન (નિબંધ)	04
4.	સપ્ટેમ્બર	12	સૌજન્યશીલ પ્રભાશંકર	04
		13	માત્માના માણસ	04
		14	છેલ્લું દર્શન (આસ્વાદ)	03
			● વ્યાકરણ	04
			● અર્થગ્રહણ (કાળકથન રીતિનો ગદ્ય)	02
5.	ઓક્ટોબર	15	જુગો	03
		16	સેલ્વી પંકજમ્	04
		17	પથર થર થર પ્રૂજે	02
		26	વૈશ્વિકગ્રંથ શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા	03

6.	નવેમ્બર	18 19 20	આંસુભીનો ઉજાસ ઈશ્વર સર્વવ્યાપી બા એકલાં છવે... ● વ્યાકરણ ● અર્થગ્રહણ (પદ્યાર્થ) ● લેખન (અરજી)	04 04 03 05 03 02
7.	ડિસેમ્બર	21 22 23 24	અનિરુદ્ધનો ગૃહત્યાગ ભાણી સમતા બંધુતાના પથદર્શક માર્ગ સલામતી : કોના માટે, કેવી રીતે ? ● વ્યાકરણ ● અર્થગ્રહણ (ગદ્યાર્થ) ● લેખન (વાદાત્મકગદ્ય, ભાવાત્મકગદ્ય)	04 03 04 03 03 03 (3+3)6
8.	જાન્યુઆરી	25 27	શરત ભારતીય શાશ્વત મૂલ્યો અને ગીતા ● વ્યાકરણ ● અર્થગ્રહણ (સંક્ષેપ, કાળકથનરીતિનો ગદ્ય) ● લેખન (નિબંધ)	04 04 02 (3+2)5 02
9.	ફેબ્રુઆરી		પુનરાવર્તન	

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-12

ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા) (001) (સામાન્ય પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 100

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન(K)	સમજ(U)	ઉપયોજન(A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
કુલ ગુણ	24	27	33	03	13	100
ટકા%	24%	27%	33%	03%	13%	100%

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		વિકલ્પ વિના	વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો - (O)	41	49	30
2.	અતિ ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (VSA)	20	21	20
3.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA)	06	08	12
4.	લાંબા પ્રશ્નો (LA)	06	06	28
5.	નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો (EA)	01	01	10
	પ્રશ્નોની કુલ સંખ્યા	74	85	100

વિભાગ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	વિભાગનું નામ	વિભાગ દીઠ ગુણ
1.	વિભાગ-A પદ્ય	20
2.	વિભાગ-B ગદ્ય	20
3.	વિભાગ-C વ્યાકરણ	20
4.	વિભાગ-D અર્થગ્રહણ	20
5.	વિભાગ-E લેખન સજ્જતા	20
	કુલ ગુણ	100

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-12

ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા) (001) (સામાન્ય પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

કુલ ગુણ : 100

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ-A પદ્ય આધારિત પ્રશ્નોની વિગત	ગુણ
1 થી 3	આપેલ બહુવિકલ્પ ધરાવતા પ્રશ્નોના ઉત્તર સાચો વિકલ્પ શોધી લખવાના રહેશે. કાવ્યના વિષયવસ્તુ અને હાર્દ આધારિત પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે.	03
4 થી 6	આપેલા પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ હેતુલક્ષી ઉત્તર આપવાના રહેશે. કવિ પરિચય, કાવ્ય કૃતિ સ્વરૂપ, પુસ્તક સંદર્ભને ધ્યાનમાં લેવાનું રહેશે.	03
7 થી 10	આપેલા પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખવાના રહેશે. કાવ્ય કૃતિના વિષયવસ્તુને ધ્યાનમાં રાખી પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે.	04
11 થી 14	આપેલા પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યમાં ટૂંકમાં ઉત્તર લખવાના રહેશે. (કોઈપણ ત્રણ) કાવ્યના વિષયવસ્તુને ધ્યાનમાં રાખી તેના આધારે પૂછવાનું રહેશે.	06
15	આપેલ પ્રશ્નનો સવિસ્તાર ઉત્તર લખવાનો રહેશે. એક પ્રશ્ન વિકલ્પમાં આપવો. કાવ્ય કૃતિમાં વિષયવસ્તુની સમીક્ષા થાય એ દૃષ્ટિએ વિષયવસ્તુના હાર્દને ધ્યાનમાં રાખીને પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે.	04

વિભાગ-B (ગદ્ય)

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ-B ગદ્ય આધારિત પ્રશ્નોની વિગત	ગુણ
16 થી 18	આપેલા બહુવિકલ્પ ધરાવતા પ્રશ્નોના ઉત્તર સાચો વિકલ્પ શોધી લખવાના રહેશે.	03
19 થી 21	આપેલ પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ હેતુલક્ષી ઉત્તર આપવાના રહેશે. લેખક પરિચય, ગદ્યસ્વરૂપ, કૃતિ, પુસ્તક અને સંદર્ભને ધ્યાનમાં લેવાનું રહેશે.	03
22 થી 25	આપેલ પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખવાના રહેશે. ગદ્યકૃતિના વિષયવસ્તુને ધ્યાનમાં રાખી પૂછવાનું રહેશે.	04
26 થી 29	આપેલ પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યમાં ટૂંકમાં ઉત્તર લખવાના રહેશે. (કોઈપણ ત્રણ) ગદ્યકૃતિના વિષયવસ્તુને ધ્યાનમાં રાખી તેના આધારે પૂછવાનું રહેશે.	06
30	આપેલ પ્રશ્નનો સવિસ્તાર ઉત્તર લખવાનો રહેશે. એક પ્રશ્ન વિકલ્પમાં આપવો. ગદ્યકૃતિના વિષયવસ્તુને ધ્યાનમાં રાખી તેની સમીક્ષા થાય એ દૃષ્ટિએ વિષયવસ્તુના હાર્દને ધ્યાનમાં રાખી પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે.	04

વિભાગ-C વ્યાકરણ

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ-C વ્યાકરણ આધારિત પ્રશ્નોની વિગત	ગુણ
31 થી 35	નીચે આપેલ શબ્દોને સમાન અર્થરૂપે સામ-સામે જોડીને (ત્રણેય શબ્દો) લખવાના રહેશે. (કોઈપણ 04) (દરેક પ્રશ્નનો 1/2 ગુણ રહેશે.) ● પાઠ્યપુસ્તકની ગદ્ય-પદ્ય કૃતિઓમાંથી પુલ્લિંગ, સ્ત્રીલિંગ, નપુંસકલિંગ તત્સમ, તદ્ભવ જેવા વિવિધ પ્રકારના શબ્દો પસંદ કરી મૂકવાના રહેશે.	02
36 થી 40	નીચે આપેલ વાક્યમાં રેખાંકિત શબ્દના સ્થાને તેનો વિરુદ્ધાર્થી શબ્દ લખી વાક્યનો અર્થ બદલાય નહીં તે રીતે ફરીથી વાક્ય લખવાના રહેશે. (કોઈપણ 04) (દરેક પ્રશ્નનો 1/2 ગુણ રહેશે.) ● પાઠ્યપુસ્તકની ગદ્ય-પદ્ય કૃતિઓમાંથી પુલ્લિંગ, સ્ત્રીલિંગ, નપુંસકલિંગ તત્સમ, તદ્ભવ તેમજ પૂર્વ પ્રત્યય દ્વારા થતાં વિરોધી શબ્દો તેના અર્થ સંદર્ભો મળી રહે તે રીતે શોધી પાઠ્યપુસ્તકનાં જ વાક્યોનો ઉપયોગ કરી પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે.	02
41 થી 45	નીચે આપેલ શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ લખવાનો રહેશે. (કોઈપણ 04) (દરેક પ્રશ્નનો 1/2 ગુણ રહેશે.) ● પાઠ્યપુસ્તકની પદ્ય-ગદ્ય કૃતિઓમાંથી વિષયવસ્તુના અર્થો, સંદર્ભો તેનું નાવીન્ય, સંવેદના પ્રગટ કરતા વિવિધ પ્રકારના શબ્દો શોધીને મૂકવાના રહેશે.	02
46 થી 47	નીચે આપેલા તળપદા શબ્દોના શિષ્ટ માન્ય ભાષાના અર્થો વિચારીને લખવાના રહેશે. (દરેક પ્રશ્નનો 1/2 ગુણ રહેશે.) ● પાઠ્યપુસ્તકની ગદ્ય-પદ્ય કૃતિઓમાંથી લોકબોલી અને વ્યવહારમાં વપરાતાં જનપદી, તળલોક જીવનના ગામઠી, પ્રાદેશિક, દૈન્ય શબ્દોના માન્ય ભાષાના શિષ્ટ અર્થ લખવાના રહેશે.	01
48 થી 50	નીચે આપેલ શબ્દોની જોડણી સુધારી સાચી જોડણી લખવાની રહેશે. (કોઈપણ 02) (દરેક પ્રશ્નનો 1/2 ગુણ રહેશે.) ● પાઠ્યપુસ્તકની પદ્ય-ગદ્ય કૃતિઓ આધારિત જોડણીના નિયમોને પ્રગટ કરતાં અથવા શબ્દો પસંદ કરવાના રહેશે.	01
51 થી 57	નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર કૌંસમાં દર્શાવેલ સૂચના પ્રમાણે લખવાના રહેશે. (કોઈપણ 06) (દરેકનો 1/2 ગુણ રહેશે.) ● વાક્યમાંથી વિશેષણ શોધી લખવાનું રહેશે. ● વાક્યની ખાલી જગ્યામાં પાઠ્યપુસ્તક આધારિત વિશેષણ લખવાનું રહેશે. ● વાક્યમાંથી નિપાત શોધી લખવાનો રહેશે. ● વાક્યની ખાલી જગ્યામાં પાઠ્યપુસ્તક આધારિત નિપાત લખવાનો રહેશે. ● વાક્યમાંથી કૃદંત શોધી લખવાનું રહેશે. ● વાક્યની ખાલી જગ્યામાં પાઠ્યપુસ્તક આધારિત કૃદંત લખવાનું રહેશે. ● આપેલ વાક્યનો કૃદંત પ્રકાર વિચારીને લખવાનો રહેશે. (સમગ્ર પાઠ્યપુસ્તકનાં વાક્યોનો જ ઉપયોગ કરવો તેમજ વાક્યો ફરીથી ઉત્તરમાં લખવાના રહેશે.)	03

પ્રશ્ન ક્રમ		ગુણ
58 થી 60	નીચેના રૂઢિપ્રયોગોનો અર્થ આપી તેનો વાક્યમાં પ્રયોગ કરવાનો રહેશે. (દરેક રૂઢિપ્રયોગનો 01 ગુણ રહેશે) (કોઈપણ 02) (અર્થનો 1/2 ગુણ અને વાક્યનો 1/2 ગુણ રહેશે.) ● પાઠ્યપુસ્તકની ગદ્ય-પદ્ય કૃતિઓમાંથી રૂઢિપ્રયોગો પસંદ કરી પૂછવાના રહેશે.)	02
61 થી 64	નીચે આપેલ વાક્યમાં કૌંસમાં દર્શાવેલ સૂચના પ્રમાણે માગ્યા પ્રમાણે ઉત્તર લખો. (કોઈપણ ત્રણ) ● આપેલ વાક્ય લેખનરૂઢિની દૃષ્ટિએ સુધારી લખવાનું રહેશે. ● આપેલ વાક્યમાં ભાષાશુદ્ધિ, વિરામચિહ્ન વગેરે સુધારવાના રહેશે. ● આપેલ વાક્યમાં પદક્રમ અને પદસંવાદ રૂપે સુધારી લખવાનું રહેશે. ● આપેલ વાક્યમાં ખોટો પ્રત્યય વપરાયો છે ત્યાં પ્રત્યય સુધારી વાક્ય ફરીથી લખવાનું રહેશે. (લેખનરૂઢિ, ભાષાશુદ્ધિ, પદક્રમ, પદસંવાદ અને પ્રત્યય સુધારાના વાક્યો પાઠ્યપુસ્તકમાંથી જ પસંદ કરવાના રહેશે.)	03
65 થી 67	નીચે આપેલ સંયુક્ત-સંકુલ વાક્યોને સાદાં વાક્યોમાં ફેરવી ફરીથી લખવાના રહેશે. (કોઈપણ 02) (દરેકનો 01 ગુણ રહેશે) ● પાઠ્યપુસ્તક આધારિત ગદ્ય કૃતિઓ તેમજ પદ્ય કૃતિઓમાંથી મૌલિક વાક્યો બનાવી પ્રશ્નરૂપે પૂછી શકાશે.	02
68 થી 70	નીચે આપેલ સાદાં વાક્યોને સંયુક્ત-સંકુલ વાક્યોમાં ફેરવી ફરીથી લખવાના રહેશે. (કોઈપણ 02) (દરેક પ્રશ્નનો 01 ગુણ રહેશે) ● પાઠ્યપુસ્તક આધારિત ગદ્ય કૃતિઓ તેમજ પદ્ય કૃતિઓમાંથી મૌલિક વાક્યો બનાવી પ્રશ્નરૂપે પૂછી શકાશે.	02

વિભાગ-D અર્થગ્રહણ

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ-D અર્થગ્રહણ આધારિત પ્રશ્નોની વિગત	ગુણ
71 થી 75	નીચે આપેલ પાઠ્યેતર પદ્યના આધારે આપેલ પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યોમાં સમજાવવાની ઉત્તર લખવાના રહેશે. (દરેક પ્રશ્નનો 01 ગુણ રહેશે.) ● પાઠ્યપુસ્તકમાં વર્તમાન સમયમાં અભ્યાસક્રમમાં સમાવિષ્ટ ન હોય તેવી અપકિત કોઈપણ ઊર્મિભાવને પ્રગટ કરતી, જીવન સંદેશ વ્યક્ત કરતી કાવ્ય રચના પૂછવાની રહેશે. ● જેમાંથી પાંચ જ પ્રશ્ન પૂછવાના રહેશે.	05
76 થી 80	નીચે આપેલ પાઠ્યેતર ગદ્યના આધારે આપેલ પ્રશ્નોના ઉત્તર એક-બે વાક્યોમાં લખવાના રહેશે. (દરેક પ્રશ્નનો 01 ગુણ રહેશે) ● પાઠ્યપુસ્તકમાં વર્તમાન સમયમાં અભ્યાસક્રમમાં સમાવિષ્ટ ન હોય તેવી અપકિત કોઈપણ સાહિત્ય, ચિંતન, ધર્મ, સંસ્કૃતિ, સભ્યતા, શિક્ષણ, પ્રેરણાત્મક બાબતો જેવા કોઈ એક વિષય પર સિત્તેરથી-એશી શબ્દોમાં ગદ્યખંડ પૂછવાનો રહેશે. જેમાંથી પાંચ જ પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે.	05

પ્રશ્ન ક્રમ		ગુણ
81	નીચે આપેલ પાઠ્યેત્તર ગદ્યખંડનો ત્રીજા ભાગમાં સંક્ષેપ કરી તેને ઉચિત યોગ્ય બંધબેસતું શીર્ષક આપવાનું રહેશે. પાઠ્યપુસ્તકમાં વર્તમાન સમયમાં અભ્યાસક્રમમાં સમાવિષ્ટ ન હોય તેવી અપકિત કોઈપણ સાહિત્ય, ચિંતન, ધર્મ, સંસ્કૃતિ, સભ્યતા, શિક્ષણ, પ્રેરણાત્મક બાબતો જેવા કોઈ એક વિષય પર સિત્તેરથી ઓંશી શબ્દોમાં ગદ્યખંડ પૂછવાનો રહેશે.	05
82	નીચે આપેલ ગદ્યખંડને કાળકથન રીતિ પ્રમાણે વિકાસના ક્રમમાં ગોઠવી ફરીથી લખવાનો રહેશે. પાઠ્યપુસ્તક આધારિત ગદ્યકૃતિઓ જે (સ્વ અધ્યયન સિવાયની) અભ્યાસમાં છે. તેમાંથી જ ગદ્ય લેવાનો છે. જેમાં પાત્રનું મનોમંથન, વિચાર સંકલન જેવી બાબતો ધ્યાનમાં લેવાની છે.	05

વિભાગ-૬ લેખનસજ્જતા

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ-૬ લેખન સજ્જતા આધારિત પ્રશ્નોની વિગત	ગુણ
83	નીચે આપેલ પ્રશ્નમાં દર્શાવેલ વિષય પ્રમાણે એક સો શબ્દોમાં માગ્યા મુજબ અરજી લખવાની રહેશે. - અરજીમાં વ્યક્તિગત નામ, સરનામું, ફોન નંબર વગેરે દર્શાવાના નથી, પરંતુ તારીખ અનિવાર્ય દર્શાવવાની રહેશે. - તા.ક., બિડણ / જોડણ વગેરે યથોચિત દર્શાવવાના રહેશે.	05
84	નીચે આપેલ પાઠ્યેત્તર ગદ્યખંડનું વાદાત્મક ગદ્યમાં રૂપાંતર કરવાનું રહેશે. - વર્તમાન સમયમાં ક્યાંય અભ્યાસમાં ન હોય તેવા, સામાન્ય ચર્ચા કરી દાખલા, દલીલ, તાર્કિક બાબતો પ્રગટ કરી શકાય તેવો ગદ્યખંડ પૂછવાનો રહેશે. અથવા - નીચે આપેલ શબ્દચાદીનો ઉપયોગ કરીને સિત્તેરથી-ઓંશી શબ્દોમાં ભાવાત્મક ગદ્ય લખવાનો રહેશે. - નોંધાત્મક ગદ્ય પાઠ્યેત્તર વર્તમાન સમયમાં ક્યાંય અભ્યાસમાં ન હોય તેવા કોઈપણ આનુષંગિક વિષયનો પૂછી શકાશે.	05
85	નીચે આપેલ કોઈપણ એક વિષય પર આશરે 250 શબ્દોમાં મૌલિક નિબંધ લખવાનો રહેશે. (ત્રણ વિકલ્પ આપવાના રહેશે) - નિબંધ પાઠ્યપુસ્તકનો આનુષંગિક વર્તમાન પ્રવાહો, સમસ્યાઓ, કલ્પના આધારિત, પ્રકૃતિ, ચિંતન વગેરે જેવા કોઈપણ વિષયને પૂછી શકાશે. - નિબંધમાં મૌલિકતા, ભાષાશુદ્ધિ, લેખન કૌશલ્ય વગેરેને ધ્યાનમાં લેવાના રહેશે.	10

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-12

ગુજરાતી (પ્રથમભાષા) (001) (સામાન્ય પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

કુલ ગુણ : 100

સૂચનાઓ :

1. આ પ્રશ્નપત્રમાં A, B, C, D, E પાંચ વિભાગમાં વહેંચાયેલું છે.
2. પ્રશ્નપ્રકાર પ્રમાણે વિકલ્પ આપેલ છે.
3. જમણી બાજુના અંક ગુણભાર દર્શાવે છે.
4. ભાષાશુદ્ધિ, લખાણ મૌલિકતાને ગુણ પ્રાધાન્ય આપવામાં આવશે.

વિભાગ - A (પદ્ય - આધારિત)

- નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાં સાચો વિકલ્પ શોધી ઉત્તર લખો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ) [03]
 1. સમગ્ર બ્રહ્માંડમાં કોણ વ્યાપેલું છે ?

(A) માણસો	(B) ઈશ્વર
(C) સંતો-ભક્તો	(D) ગ્રંથ
 2. નાપિકાએ શેનું આંધણ મેલ્યું છે ?

(A) કંસાર	(B) દાળ
(C) શિરો	(D) દૂધ
 3. ઓલિયાના ન્યાયને તમે કેવો કહેશો ?

(A) ખોટો	(B) તટસ્થ
(C) સાચો	(D) ગેરવાજબી
- નીચેના પ્રશ્નોના માંગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ) [03]
 4. 'રામભાણ' કાવ્યનું સાહિત્યસ્વરૂપ જણાવો.
 5. 'છેલ્લું દર્શન' કાવ્યના કવિનું ઉપનામ જણાવો.
 6. 'ભાણી' કયા કાવ્યસંગ્રહમાંથી લેવામાં આવ્યું છે ?
- નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ) [04]
 7. 'ગોપી' શેની બિંદી લગાવવાની ના પાડે છે ?
 8. 'કવિ'એ નગરને કોની ઉપમા આપી છે ?
 9. બાનું હેત (વ્હાલ) કેવું છે ?
 10. ભાણીએ કપડાં ધોવાનો કયો સમય પસંદ કર્યો છે ?

- નીચેના પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યમાં ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (કોઈપણ ત્રણ) (પ્રત્યેકના 2 ગુણ) [06]

11. 'સોનું તો આખરે સોનું જ છે' એમ શાથી કહી શકાય ?

12. નાયિકાને શા-શા દુઃખ વેઠવા પડે છે ?

13. 'શક્યતાના દ્વાર ખખડાવવા એટલે શું ?'

14. 'પમાલ' શબ્દ દ્વારા કઈ મનોદશા પ્રગટે છે ? શા માટે ?

- નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (કોઈ એક) [04]

15. ઊર્મિલાનું ચરિત્ર ચિત્રણ કરો.

અથવા

15. 'દમયંતી સ્વયંવર' આખ્યાનખંડની કથાવસ્તુ તમારા શબ્દોમાં લખો.

વિભાગ - B (ગદ્ય - આધારિત)

- નીચે આપેલ પ્રશ્નોમાં સાચો વિકલ્પ શોધી ઉત્તર લખો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ) [03]

16. ગુરુને કોની ઉપમા આપવામાં આવે છે ?

(A) વિષ્ણુ

(B) શક્તિ

(C) શિવ

(D) પરબ્રહ્મ

17. હીરાને શાનો શોખ હતો ?

(A) કપડાંનો

(B) ઘરેણાનો

(C) રાષ્ટ્રપ્રેમ

(D) ખાવાનો

18. ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર જીવનની તત્વત્રયી કોને માને છે ?

(A) અસ્પૃશ્યતા નાબુદી

(B) સમાજ સુધારણા ચળવળ

(C) રાષ્ટ્રપ્રેમ

(D) સ્વતંત્રતા, સમાનતા, બંધુતા

- નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ) [03]

19. 'ઉછીનું માંગનારાઓ' ગદ્યખંડ કયા પુસ્તકમાંથી લેવામાં આવેલ છે ?

20. 'સૌજન્યશીલ પ્રભાશંકર' ગદ્ય લેખકનું નામ જણાવો.

21. 'શરત' વાર્તાના મૂળ લેખક કોણ છે ?

- નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ) [04]

22. અમરનાથ યાત્રામાં વહી જતી શેષ નદીને લેખિકાએ કોની સાથે સરખાવી છે ?

23. વાર્તાનાયક શા હેતુથી ગાંધીગ્રામમાં આવેલા ?

24. શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા કયા ત્રિવિધ દુઃખોમાંથી મુક્તિ અપાવે છે ?

25. અનુરુદ્ધને 'નથી' શબ્દના અર્થની ખબર ક્યારે પડી ?

- નીચેના પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો. (કોઈપણ ત્રણ) (પ્રત્યેકના 2 ગુણ) [06]

26. અમરનાથ યાત્રામાં લેખિકાને કયા કયા અનુભવો થયા ?

27. ગોળમેજી પરિષદના ભાષણ પછી ડૉ.આંબેડકર વિશે કેવો ખ્યાલ ઊભો થયો ?

28. માર્ગ અકસ્માત નિવારવા કયા કયા ચેતવણી દર્શક સંકેતો ઉપયોગમાં લેવાય છે ?

29. વસુધામાં કેળવણી પામેલ યુવાનોએ કેવા કેવા કાર્યો કરવાના છે ?

- નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (કોઈ પણ એક) [04]
- 30. 'યુદ્ધિષ્ઠિર યુદ્ધવિષાદ' ગદ્યમાં યુદ્ધિષ્ઠિરનો વિષાદ આલેખો.

અથવા

- 30. 'ખીજડીયે ટેકરે' શીર્ષક ચર્ચો.

વિભાગ - C (વ્યાકરણ આધારિત)

- નીચેના સમાનાર્થી શબ્દો સામસામે જોડી લખો. (કોઈપણ ચાર) (પ્રત્યેકનો 1/2 ગુણ) [02]
- 31. સલામતી — મિત્ર — અબળા
- 32. નારી — વેળુ — પૃથ્વી
- 33. ગોઠિયો — સુરક્ષા — સિક્તા
- 34. વસુધા — સ્ત્રી — ભાઈબંધ
- 35. રેતી — ધરતી — સુરક્ષિત
- નીચેના વાક્યોમાં રેખાંકિત શબ્દના સ્થાને તેનો વિરુદ્ધાર્થી શબ્દ લખી, વાક્યનો અર્થ બદલાય નહીં તે રીતે ફરીથી લખો. (કોઈપણ ચાર) (પ્રત્યેકનો 1/2 ગુણ) [02]
- 36. ગામનાં ડાહ્યા લોકો ન્યાય તોળે છે.
- 37. સેલ્વી નિર્દોષ હતી.
- 38. શક્યતાના દ્વાર ખખડાવી જુઓ.
- 39. પકડણીના પ્રયત્નથી ભાવનગરની જીત થઈ.
- 40. વનમાં જવાનો વિચાર યોગ્ય છે.
- નીચેના શબ્દસમૂહો માટે એક શબ્દ લખો. (કોઈપણ ચાર) (પ્રત્યેકનો 1/2 ગુણ) [02]
- 41. પોતાના સંબંધી જ્ઞાન, આત્માનો સાક્ષાત્કાર કરનારું જ્ઞાન :
- 42. રાખવા માટે એકલું પાણી પહેલેથી જ તપવા માટે મૂકાય છે તે
- 43. ખાધેલું મોંમાં ફરીથી ચાવવું તે
- 44. વારે વારે યાદ કરવું તે
- 45. ગિરિ (પર્વત)ને ધારણ કરનાર
- નીચેના તળપદા શબ્દોના શિષ્ટ ભાષાના માન્ય અર્થ લખો. (પ્રત્યેકનો 1/2 ગુણ) [01]
- 46. સમંદર
- 47. વાંધા
- નીચેના શબ્દોની સાચી જોડણી લખો. (કોઈપણ બે) (પ્રત્યેકનો 1/2 ગુણ) [01]
- 48. વિભુતી
- 49. પરીચિત
- 50. ચીંધરૂ

- નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર કૌંસમાં દશવિલ સૂચના પ્રમાણે લખો. (કોઈપણ છ) (પ્રત્યેકનો 1/2 ગુણ) [03]
 51. ભાવ અને વિચારનું અદ્ભુત રસાયણ સિદ્ધ થયેલું છે. (વાક્યમાં વિશેષણ શોધો.)
 52. પરમેશ્વર સાકર જેવો છે. (ખાલી જગ્યામાં વિશેષણ લખો.)
 53. મીઠાંનો ગાંગડો તો દેખાતો નથી. (વાક્યમાંથી નિપાત શોધો.)
 54. રેતીની શીશીને ઉલટાવી જુઓ તો (ખાલી જગ્યામાં નિપાત લખો.)
 55. સત્યાગ્રહ કરનાર જેલમાં હતાં. (વાક્યમાં કૃદંત શોધો.)
 56. ઈશ્વરને બધું જ પામે છે. (વાક્યમાં કૃદંત લખો.)
 57. કૂબે પહોંચતાં પટકાણી ભાણી. (વાક્યનો કૃદંત પ્રકાર જણાવો.)
- નીચેના રૂઢિપ્રયોગોના અર્થ આપી, તેનાં વાક્યમાં પ્રયોગ કરો. (કોઈપણ 2) (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ) [02]
 58. હાથ ફેરો કરવો.
 59. ચોર કોટવાળને દડે
 60. જાગ્યા ત્યારથી સવાર
- નીચેના વાક્યોમાં કૌંસમાં દશવિલ સૂચના પ્રમાણે ઉત્તર લખો. (કોઈપણ ત્રણ) (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ) [03]
 61. 1000 વશમાં તરકો અંતરે ઉદ્ભવી રહ્યાં. (વાક્યમાં લેખનરૂઢિ સુધારો)
 62. શ્રી પ્રભાશંકર ભાવનગર રાજ્યના દિવાનપદે હતા. (વાક્યમાં ભાષા શુદ્ધ કરો.)
 63. ડોશી રખે માગે પછી ઉછીની આવરદા (વાક્યમાં પદક્રમ ગોઠવો)
 64. તમે અસત્યમાં સત્ય માની લીધું છે. (વાક્યમાં પ્રત્યય સુધારો)
- નીચેના સંયુક્ત કે સંકુલ વાક્યોને સાદા વાક્યમાં ફેરવી લખો. (કોઈપણ બે) (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ) [02]
 65. કશું બોલવાના અત્યારે ભોજાને હામ કે હોશ નહોતા.
 66. મારું ધ્યાન બંગાળ અને હિમાલય ભણી ખેંચાયેલું રહેતું.
 67. કૌરવો તો મારાં ભાઈઓ, કૌરવો અને અમે હતા પિતરાઈ.
- નીચેનાં સાદાં વાક્યોને સંયુક્ત કે સંકુલ વાક્યમાં ફેરવી લખો. (કોઈપણ બે) (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ) [02]
 68. કઠિયારો ઝાડ કાપે તેમાં કઠિયારાનો વાંક, કુહાડીનો ?
 69. પ્રભાશંકર સમજતાં હતાં. ગોળમેજી પરિષદ નિષ્ફળ જવાની છે.
 70. ચપ્પુ, ખાંડણી, દસ્તો ક્યાંક મૂકાઈ ગયેલ હોય છે.

વિભાગ - D (અર્થગ્રહણ)

- નીચેનું કાવ્ય વાંચી, તેની નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ) [05]

આ છેલ્લી યાચના આપ પાસે,
 મારા ઊંડા છેક અંતઃસ્થલેશી
 છેદી નાખો ક્ષીણતા સર્વ મારી
 પૂરા જોરે ખડગ, ઝીંકી, પ્રભુજી !
 સુખોને ય જીરવી જાણવાની
 શક્તિ દેજો દુઃખમાં એવી કે

દુઃખો મારાં શાંત મોંએ હસીને
 પોતે પોતાની જ પામે ઉપેક્ષા.
 શક્તિ દેજે ભક્તિની નાથ એવી
 જેણે મારાં કર્મ સાફલ્ય પામે.
 જેણે મારાં દુઃખવી સ્નેહ-પ્રેમ
 મહેકી ઊઠે પુણ્યનાં પોષણાં શા.
 કંગાલોને જ્ઞાન પીણાં કરું ના,
 જાલીમોને પાય ઝૂકી પડું ના,
 ઊંચે માથે ક્ષુદ્રતાની વચાળે
 ચાલુ એવી શક્તિ આપો, પ્રભુજી !
 શક્તિ દેજે આપને પાય નામી
 પોતાને હું સ્થિર રાખું સદેવ.

— ઝવેરચંદ મેઘાણી

પ્રશ્નો :

71. કવિ ક્ષીણતાને કેવી રીતે છેદી નાખવાનું કહે છે ?
72. કવિ દુઃખમાં કેવી શક્તિ માંગે છે ? શા માટે ?
73. કવિએ ભક્તિની શક્તિ શા માટે માગી છે ?
74. કંગાલો અને જાલીમો સાથે કવિ કેવી રીતે વર્તવા ઇચ્છે છે ?
75. કવિ પ્રભુ પાસે છેલ્લી પાયાના શી કરે છે ?

- નીચેનો ગદ્યખંડ વાંચી તેની નીચે આપેલાં પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ) [05]

પ્રજાજીવનમાં કોઈ સંસ્થાને આધીનને ગુણલક્ષી નેતૃત્વની આવશ્યકતા છે કેમ કે સંસ્થાની મર્યાદાનું બંધન હોય તો તેનું તેજસ્વી વ્યક્તિત્વ કલ્યાણકારી બને. મહાન શક્તિશાળી નેતાઓ એ પણ પોતાની મર્યાદાથી સભાન રહેવું જોઈએ અને વ્યક્તિવાદને સમર્થન ન આપવું જોઈએ. અનુયાયીઓએ પણ કેવળ અંધશ્રદ્ધા કે વ્યક્તિપૂજાથી પોતાના નેતાને પૂર્ણાતિપૂર્ણ માની લેવાની ભૂલ ન કરવી જોઈએ. કેમ કે સમર્થમાં સમર્થ વ્યક્તિ પણ કોઈને કોઈ ક્ષેત્રમાં પામર હોય છે. પ્રજાજીવનમાં ગુણહીન વંશલક્ષી મહાનતાને દેશવટો આપી, ગુણલક્ષી મહત્તા સ્થાપિત કરવી એ જ પાયાનું કામ છે.

— સ્વામી સચ્ચિદાનંદ

76. પ્રજાજીવનમાં શેની આવશ્યકતા છે ?
77. કોણ પોતાની મર્યાદાથી સભાન રહેવું જોઈએ ?
78. કોણ પામર હોય છે ?
79. લેખકના મતે કયું પાયાનું કામ છે ?
80. ગદ્યખંડને યોગ્ય શીર્ષક આપો.

- નીચેના ગદ્યખંડનો ત્રીજા ભાગનો સંક્ષેપ કરી તેને યોગ્ય શીર્ષક આપો. [05]

81. “આપણને ગતિ આપનારું બળ વિચાર છે. મનને ઉચ્ચ વિચારોથી ભરી દો. તેના વિશે રોજરોજ શ્રવણ કરો. મહિનાઓ સુધી તેનો વિચાર કરો. નિષ્ફળતાની કદી પરવા ન કરો. આ નિષ્ફળતાઓ સાવ સ્વાભાવિક છે. જીવનનું તે સૌંદર્ય છે. તેમના વિના, જીવનનો શો અર્થ છે ? જીવનમાં જો મથામણ ન હોય તો જીવનની કોઈ કિંમત નથી. તો પછી જીવનનું કાવ્ય ક્યાં રહે? મથામણોની ભૂલોની પરવા ન કરો. ગાયને મેં કદી ખોટું બોલતી સાંભળી નથી. પણ માત્ર તે ગાય જ છે. મનુષ્ય નથી. માટે નિષ્ફળતાની, આ નાનાં નાનાં પતનોની પરવા ન કરો. ગભરાયા વગર હજાર વાર આદર્શને વળગી રહો અને એક હજાર વાર તમે ભલે નિષ્ફળ જાઓ તો પણ વધુ

એક વખત પ્રયાસ કરો. ઈશ્વરનું સર્વત્ર દર્શન કરવું તે માનવીનો આદર્શ છે. પણ જો તમે તેને દરેક વસ્તુમાં દેખી ન શકતા હો તો તમને જે ચીજ સૌથી વધારે ગમતી હોય તેમાં પ્રથમ જુઓ અને પછી અન્યમાં જુઓ. એ રીતે તમે આગળ વધી શકશો.”

— સ્વામી વિવેકાનંદ

- નીચેના ગદ્યખંડને કાળકથન રીતિ પ્રમાણે વિચાર વિકાસના ક્રમમાં ગોઠવીને ફરીથી લખો. [05]

82. તે તૈલચિત્ર પોતાના ખર્ચે તૈયાર કરાવી શ્રી પ્રભાશંકર હિંદ લાવેલા. ગાંધીજીએ લાગઠ આઠ દિવસ સુધી એ રીતે પોઝ આપ્યો. ગોળમેજી પરિષદ વખતે શ્રી પ્રભાશંકરે એક બીજું કાર્ય કર્યું. તે એ કે ઈંગ્લેન્ડના નામી ચિત્રકાર સર ઓસ્વાલ્ડ બિર્લી પાસે ગાંધીજી નિત્ય એક કલાક જઈને સ્થિર બિભા રહે અને તે ચિત્રકાર તેમનું તૈલચિત્ર તૈયાર કરી આપે. ગાંધીજી કદી ફોટો પડાવવા બિભા રહેતા નહિ, પણ શ્રી પ્રભાશંકરે ગાંધીજીને એક વિનંતી કરી અને ગાંધીજીએ તે માની.

વિભાગ - E (લેખન સજ્જતા)

83. તમારા વિસ્તારમાં વરસાદી પાણીનો ભરાવો થયેલ છે તો તેને દૂર કરવા અંગે યોગ્ય અધિકારીશ્રીને અરજી લખો. [05]

- નીચેના પાઠ્યચેતર ગદ્યખંડનું વાદાત્મક ગદ્યમાં રૂપાંતર કરો. [05]

84. માણસનું જ્ઞાન એકાંગી હોય તો એનો ઈલાજ શો ? પરંતુ જો સમજે તો કેવું સારું ? શું અમુક બાબતનો વિચાર પોતાની માફક બીજાને કરવાનો હક નથી ? દરેકની દૃષ્ટિ સમાન નથી હોતી. દરેકને પોતપોતાના માટે માનવાનો એટલોયે અધિકાર ન હોય ? આપણે ખોટો હકાગ્રહ શા માટે કેળવવો ? ઉદારતા એ તંદુરસ્ત મનની અને હકાગ્રહ એ માંદલા મનની નિશાની છે : છીછરું મન હોય ત્યાં હક હોય.

અથવા

- નીચે આપેલ શબ્દયાદીનો ઉપયોગ કરી ‘સ્વાશ્રય’ વિશે ભાવાત્મક ગદ્ય કરો.
સ્વાશ્રય-સ્વાવલંબી-પરાધીનતા-કાર્યમાં ચોક્કસાઈ-નિયમિતતા-તંદુરસ્તી-ધન અને સમયનો બચાવ-સુખમય જીવન-મહાપુરુષોના જીવન-ગ્રેરણા
- 85. નીચેનામાંથી કોઈ એક વિષય પર આપેલ મુદ્દાઓના આધારે આશરે 250 શબ્દોમાં નિબંધ લખો. [10]
ઓનલાઈન થઈ રહેલું વિશ્વ

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના — ઈન્ટરનેટની સંકલ્પના — શોધ — ડિજિટલાઈઝેશનના ફાયદા — ગેરફાયદા — વેપાર — રોજગાર — સંચાર — મુશ્કેલી — યુવાનો પર અસર — ઉપસંહાર

અથવા

નારી તું નારાયણી

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના — નારી આજની સ્થિતિ — પ્રાચીનકાળમાં નારીનું સ્થાન — ઉપસંહાર

અથવા

પર્યાવરણ અને પ્રદૂષણ :

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના — પર્યાવરણ — માનવ જરૂરિયાત — પર્યાવરણને વિકૃત કરનાર પરિબળો — પ્રદૂષણ વૈશ્વિક સમસ્યા — પ્રદૂષણ નિવારવાના ઉપાય — ઉપસંહાર

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-9

વિષય : ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા)

અભ્યાસક્રમનું માસવાર આયોજન

ક્રમ	માસ	પ્રકરણ	તાસ સંખ્યા
1.	જૂન	1. સાંજ સમે શામળિયો - પદ 2. ચોરી અને પ્રાપ્તિ - ગદ્ય • વ્યાકરણ - ધ્વનિશ્રેણી, સંજ્ઞા • લેખન - વિચાર વિસ્તાર	03 06 07 03
2.	જુલાઈ	3. પછે શામળિયોજી બોલિયા - પદ 4. ગોપાળબાપા - ગદ્ય 5. ગુર્જરીના ગૃહ કુંજે - પદ • વ્યાકરણ - વિશેષણ, સર્વનામ • લેખન - પદ્યાર્થગ્રહણ, નિબંધ	07 05 05 04 06
3.	ઓગસ્ટ	6. લોહીની સગાઈ - ગદ્ય 7. કામ કરે ઈ જીતે - પદ 8. છાલ, છોતરાં અને ગોટલા - ગદ્ય • વ્યાકરણ - ધાતુ, પ્રત્યય, • લેખન-નિબંધ, અહેવાલ લેખન	08 03 04 02 05
4.	સપ્ટેમ્બર	9. પુત્રવધૂનું સ્વાગત - પદ 10. ભારતીય સંસ્કૃતિની સિદ્ધિ - ગદ્ય 11. મરજીવિયા - પદ • વ્યાકરણ - રવાનુકારી, અંગસાધક, પ્રત્યય, સંધિ • લેખન - વિચાર વિસ્તાર, નિબંધ	04 06 03 08 04
5.	ઓક્ટોબર	12. સખી માર્કેડી - ગદ્ય 25. પથદર્શિની ગીતા - ગદ્ય • લેખન-પદ્યાર્થગ્રહણ	05 05 02
6.	નવેમ્બર	13. રસ્તો કરી જવાના - પદ 14. વાડી પરનાં વહાલાં - ગદ્ય • લેખન-પત્રલેખન • વ્યાકરણ : સમાનાર્થી - વિરુદ્ધાર્થી	05 09 03 04
7.	ડિસેમ્બર	15. ગોદ માતની ક્યાં ? - પદ 16. કુદરતી - ગદ્ય 17. મારા સપનામાં આવ્યા હરિ - પદ • વ્યાકરણ-સમાસ • લેખન-ગદ્યાર્થગ્રહણ, પદ્યાર્થગ્રહણ	04 09 03 06 04

ક્રમ	માસ	પ્રકરણ	તાસ સંખ્યા
8.	જાન્યુઆરી	18. પંચમ્ લંધયતે ગિરિમ્ - ગદ્ય 19. પપ્પા હવે ફોન મૂકું ? - પદ્ય 20. સમાજ સમર્પિત શ્રેષ્ઠી - ગદ્ય • વ્યાકરણ - વાક્યના પ્રકાર • લેખન - નિબંધ, પત્રલેખન	05 03 05 08 04
9.	ફેબ્રુઆરી	21. તેજમલ - પદ્ય 22. બોળો - ગદ્ય 23. લઘુકાવ્યો - પદ્ય • વ્યાકરણ - અલંકાર • લેખન - અહેવાલ, પત્રલેખન	03 06 03 08 04
10.	માર્ચ	24. પ્રેરક પ્રસંગો - ગદ્ય 26. ભગવદ્ગીતા અને હું - ગદ્ય • લેખન-ગદ્યાર્થગ્રહણ, નિબંધ	05 11 06
11.	એપ્રિલ	• પુનરાવર્તન	24

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-9

વિષય : ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા)
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

ગુણ : 80

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	28	12	16	04	20	80
ટકા(%)	35%	15%	20%	05%	25%	100%

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		વિકલ્પ વિના	વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	24	24	24
2.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	20	20	20
3.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	04	06	08
4.	વિસ્તૃત જવાબી પ્રશ્નો (LA)	06	08	20
5.	નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો (EA)	01	01	08
	કુલ	55	59	80

વિભાગ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	વિભાગ	ગુણભાર
1.	A-(ગદ્ય વિભાગ)	20
2.	B-(પદ્ય વિભાગ)	20
3.	C-(વ્યાકરણ વિભાગ)	20
4.	D-(અર્થગ્રહણ/લેખન વિભાગ)	20
	કુલ	80

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-9

વિષય : ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

ગુણ : 80

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
	વિભાગ-A (ગદ્ય)	20
1 થી 4	(અ) નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો. (કર્તા/કૃતિ, કૃતિ/સાહિત્યપ્રકાર, કૃતિ/પાત્ર, પાત્ર/ઉક્તિ આ ચાર પૈકી ગમે તે એકનું જોડકું પૂછવું.) (દરેકનો 1 ગુણ)	04
5 થી 8	(બ) આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો. ચાર ખાલી જગ્યાઓ પૂછવી. (વિકલ્પ આપવા) (દરેકનો 1 ગુણ)	04
9 થી 10	(ક) આપેલ પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (દરેકનો 1 ગુણ) (બે પ્રશ્નો પૂછવા)	02
11 થી 13	(ડ) આપેલ પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો. (ત્રણ પ્રશ્ન પૂછવા) (ગમે તે બે લખવા.)	04
14 થી 16	(ઈ) આપેલ પ્રશ્નોના આઠ-દસ વાક્યોમાં મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (ત્રણ પ્રશ્નો પૂછવા) (ગમે તે બે લખવા)	06
	વિભાગ-B (પદ્ય)	20
17 થી 20	(અ) નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો. (કર્તા/કૃતિ, કૃતિ/સાહિત્યપ્રકાર, કર્તા-ઉપનામ)માંથી કોઈપણ એકનું જોડકું પૂછવું.	04
21 થી 24	(બ) આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો. ચાર ખાલી જગ્યાઓ પૂછવી. (કૌંસમાં વિકલ્પ આપવા) (દરેકનો 1 ગુણ)	04
25 થી 26	(ક) આપેલ પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (બે પ્રશ્નો પૂછવા) (પ્રત્યેકના 1 ગુણ)	02
27 થી 29	(ડ) આપેલા પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો. (ત્રણ પ્રશ્ન પૂછવા) (ગમે તે બે લખવા)	04
30 થી 32	(ઈ) આપેલ પ્રશ્નોના આઠ-દસ વાક્યોમાં મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (બે પ્રશ્નો પૂછવા) (ગમે તે બે લખવા.)	06
	વિભાગ-C (વ્યાકરણ)	20
•	નીચેના પ્રશ્નોમાં આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ) (પ્રશ્ન 33 થી 40)	
33	જોડણી (બે જોડણી પૂછવી, ત્રણ વિકલ્પો આપવા)	01
34	સંધિ છોડો/જોડો (એક પૂછવી, ત્રણ વિકલ્પો આપવા)	01

35	સંજ્ઞા (એક પૂછવી, ત્રણ વિકલ્પો આપવા.)	01
36	સમાનાર્થી શબ્દો (બે પૂછવા, ત્રણ વિકલ્પો આપવા.)	01
37	પ્રત્યય ઓળખાવો (એક પૂછવો, ત્રણ વિકલ્પો આપવા.)	01
38	લિંગ (એક શબ્દ પૂછવો, ત્રણ વિકલ્પો આપવા.)	01
39	અલંકાર (એક પૂછવો, ત્રણ વિકલ્પો આપવા.)	01
40	સમાસ (એક પૂછવો, ત્રણ વિકલ્પો આપવા.)	01
●	માગ્યા પ્રમાણે ઉત્તર લખો. (પ્રશ્ન 41 થી 52)	
41	વિશેષણ (એક પૂછવું) વાક્ય આપવું.	01
42	સર્વનામ (એક પૂછવું) વાક્ય આપવું.	01
43	તળપદા શબ્દનું શિષ્ટરૂપ (એક શબ્દ આપવો.)	01
44	વિરુદ્ધાર્થી શબ્દ (એક શબ્દ આપવો.)	01
45	કાળ ઓળખાવો (વાક્ય આપવું.)	01
46	રૂઢિપ્રયોગ/કહેવત-નો અર્થ (બંનેમાંથી ગમે તે એક પૂછવું.)	01
47	શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ આપો. (એક પૂછવો.)	01
48	કર્તરિ/કર્મણિ બનાવો. (બંનેમાંથી ગમે તે એક વાક્ય આપવું.)	01
49	નિષેધ/વિધિવાક્ય રૂપાંતર (બંનેમાંથી ગમે તે એક વાક્ય આપવું.)	01
50	સાદું/સંયુક્ત અને મિશ્ર વાક્ય (ગમે તે એક વાક્ય આપવું.)	01
51	ધ્વનિશ્રેણી (એક શબ્દ પૂછવો)	01
52	રવાનુકારી શબ્દ (એક વાક્ય આપવું)	01
	વિભાગ-D (અર્થગ્રહણ / લેખન)	20
53 અથવા 53	(અ) અર્થવિસ્તાર (બેમાંથી કોઈપણ એક)	04
54 અથવા 54	(બ) અહેવાલ લેખન અથવા પત્રલેખન (ગમે તે એક લખવો.)	04
55 થી 58	(ક) ગદ્યાર્થગ્રહણ/પદ્યાર્થગ્રહણ (ચાર પ્રશ્નો પૂછવા.)	04
59	(ડ) આપેલ મુદ્દાના આધારે નિબંધ લખો. (ત્રણમાંથી એક.)	08
	કુલ ગુણ	80

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-9

વિષય : ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા)
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

ગુણ : 80

સૂચનાઓ :

- આ પ્રશ્નપત્રમાં ચાર વિભાગો છે.
- દરેક વિભાગના 20 ગુણ છે.
- જમણી બાજુના આંકડા પ્રશ્નના કુલ ગુણ દર્શાવે છે.

વિભાગ - A (ગદ્ય વિભાગ)

(અ) નીચેના જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો :

[04]

(અ) (ઉક્તિ)

(બ) (પાત્ર)

1. આપું, શું કરશો ? બોરડી ઉછેરશો ?	(અ) કાશી
2. 'એને દહીં બહુ ભાવે છે.'	(બ) ઘોડેસવાર
3. મારો દીકરો મારો સાત ખોટનો બાબુડો	(ક) સમાજચાર
4. ભાઈ ! ભાવનગર કોઈ દિવસ આવશો ને ?	(ડ) ગાંધીજી
	(ઈ) અમરતકાકી

(બ) આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

[04]

- મહાભારતમાં _____ પર્વ છે. (અઢાર, વીસ , બાવીસ)
- ગાંધીજીનું જન્મસ્થાન _____ નામથી ઓળખાય છે. (ગીતામંદિર, કીર્તિમંદિર, ભારતમંદિર)
- માર્કીડી _____ ના ડુંગરમાંથી આવે છે. (વૈજનાથ, અમરનાથ, કેદારનાથ)
- બાબુનો મિત્ર દેવલો સ્વર્ગમાં _____ બની ગયો હતો.
(ઈન્દ્રરાજા, દેવાંશી અપ્સરા, ગંધર્વ)

(ક) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો :

[02]

- અરુણિમાના સંકલ્પના આધારે તમે શો સંકલ્પ લેશો ?
- વિદ્યાર્થી તરીકેનો અર્જુનનો કયો ગુણ તમને વધુ ગમ્યો ?

(ડ) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યમાં ઉત્તર લખો : (ગમે તે બે)

[04]

- અમેરિકાના ખેલાડીઓને લેખકે કઈ ચેલેન્જ કરી ? શા માટે ?
- અમરતકાકીએ દવાખાનામાં મંગુ માટે કરેલી ભલામણો નોંધો.
- ગાંધીજીએ ચિઠ્ઠીમાં શું લખ્યું હતું ?

(ઈ) નીચેના પ્રશ્નોના દસ-બાર વાક્યોમાં મુદ્દાસર ઉત્તર લખો : (ગમે તે બે)

[06]

14. ગોપાળબાપાનું પાત્રાલેખન કરો.

15. ભારતીય સંસ્કૃતિની કઈ-કઈ વિશિષ્ટતાઓ પસંદ છે ? શા માટે ?

16. મહારાજા વજ્રેસંગજીની ઉદારતા તમારા શબ્દોમાં વર્ણવો.

વિભાગ - B (પદ્ય વિભાગ)

(અ) નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો.

[04]

(અ) કૃતિ

(બ) સાહિત્ય પ્રકાર

17. પુત્રવધૂનું સ્વાગત

(અ) ગઝલ

18. મરજીવિયા

(બ) લોકગીત

19. રસ્તો કરી જવાના

(ક) પદ્ય

20. તેજમલ

(ડ) સોનેટ

(ઈ) ગીત

(બ) નીચે આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

[04]

21. સાંજ સમે શામળિયો વહાલો, _____ થી આવે. (ગોકુળ, મથુરા, વૃંદાવન)

22. શ્રીકૃષ્ણ અને સુદામા _____ ઋષિના આશ્રમમાં ભણેલા.
(સાંદીપનિ, વિશ્વામિત્ર, વાલ્મીકિ)

23. _____ થી ના ડરે એ મોતને ડારી શકે. (દુશ્મન, જિંદગી, દુઃખ)

24. માતાનાં સ્વપ્નોને દીકરી _____ પડ્યે નીંદરમાં આંજતી. (સવાર, બપોર, રાત)

(ક) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો :

[02]

25. 'કામ કરે ઈ જીતે' ગીતમાં શેનું મહત્ત્વ પ્રગટ થાય છે ?

26. 'રદીફ અને કાફીયા' કયા કાવ્યસ્વરૂપને સુસંગત છે ?

(ડ) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યમાં ઉત્તર લખો : (ગમે તે બે)

[04]

27. તમારી પ્રિય ઋતુ કઈ છે ? શા માટે ?

28. ઘરની અડવી ભીંતો હવે શણગારથી કેમ શોભવા લાગી ?

29. મરજીવિયાને પ્રિયજનોએ કઈ શિખામણ દીધી ?

(ઈ) નીચેના પ્રશ્નોના દસ-બાર વાક્યોમાં મુદ્દાસર ઉત્તર લખો : (ગમે તે બે)

[06]

30. શ્રીકૃષ્ણ-સુદામાનું વિદ્યાર્થીજીવન તમારા શબ્દોમાં વર્ણવો.

31. સ્ત્રીના સાહસ અને શૌર્યને પ્રગટ કરતો પ્રસંગ તમારા શબ્દોમાં લખો.

32. ટાંકણાના ઘા સહીને... પંક્તિમાંથી તમને શું શીખવા મળે છે ? સમજાવો.

વિભાગ - C (વ્યાકરણ વિભાગ)

- આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો : [20]
- 33. નીચેના શબ્દોની સાચી જોડણી શોધીને લખો. (1)
 - પરમાતાપ (પર્યાતાપ, પશ્ચાત્તાપ, પસ્યતપ)
 - શીથીલ (શિથિલ, શિથીલ, શીથિલ)
- 34. 'વાફ + દાન' શબ્દની સાચી સંધિ જોડો. (1)

(વાફદાન, વાફ્દાન, વાગ્દાન)
- 35. નીચેનામાંથી દ્રવ્યવાચક સંજ્ઞા શોધીને લખો. (1)

(શ્રીકૃષ્ણ, ઢગલો, મિત્ર, લાકડું)
- 36. નીચેના શબ્દોના સમાનાર્થી શબ્દ શોધીને લખો. (1)

હેમ (ચાંદી, સુવર્ણ, પિત્તળ)

પ્રાચીન (આધુનિક, અર્વાચીન, જૂનું)
- 37. નીચેનામાંથી કયો પ્રત્યય 'પૂર્વપ્રત્યય' તરીકે લાગે છે ? (1)

(તા, ઈ, પણ, કુ)
- 38. 'નદી' શબ્દનો લિંગ પ્રકાર જણાવો. (1)

(પુલિંગ, સ્ત્રીલિંગ, નપુસકલિંગ)
- 39. નીચેનામાંથી વર્ણાનુપ્રાસ અલંકારનું ઉદાહરણ કયું નથી ? (1)

(અ) પીગળે પીગલે પડછાયાના પહાડ

(બ) મહારાજ મીઠા લીંબુ જેવાં બોરને જોઈ રહ્યા.

(ક) પ્રભાશંકર પશ્ચિયારા પાસે ગયા.
- 40. 'રોકકળ' શબ્દનો સમાસ ઓળખાવો. (1)

(દ્વિગુ, દ્વન્દ્વ, તત્પુરુષ)
- નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ લખો :
- 41. નીચેના વાક્યમાંથી વિશેષણ શોધી તેનો પ્રકાર જણાવો. (1)

મેં ધ્રૂજતે હાથે ચિટ્ટી પિતાજીના હાથમાં મૂકી.
- 42. નીચેના વાક્યમાંથી સર્વનામ શોધી તેનો પ્રકાર જણાવો. (1)

પેલું મંદિર જોયું ?
- 43. નીચેના તળપદા શબ્દનું શિષ્ટરૂપ લખો. (1)

ઢાંઢો
- 44. નીચેના શબ્દનો વિરુદ્ધાર્થી શબ્દ લખો. (1)

પ્રત્યક્ષ
- 45. નીચેના વાક્યની કાળ અવસ્થા જણાવો. (1)

મારડમાં હું મગફળીના સોદા માટે ગયો હતો.

46. રેખાંકિત વાક્યાંશ માટે કયો રૂઢિપ્રયોગ યોગ્ય રહેશે તે શોધીને લખો. (1)
માણસે દુઃખી લોકોને સહાય કરવા આગળ આવવું જોઈએ.
(અ) સમસમી જવું (બ) વહારે ધાવું (ક) ગોઠી જવું
47. નીચેના શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ લખો. (1)
રસ્તામાં મુસાફરોને પાણી પાવાની જગ્યા.
48. નીચેના વાક્યને કર્મણિ વાક્યમાં ફેરવો. (1)
જનક ખડખડાટ હસે છે.
49. નીચેના વાક્યનું વિધિવાક્યમાં રૂપાંતર કરો. (1)
એ મૂંગી છે પણ કંઈ બહેરી નથી.
50. નીચેનું વાક્ય સાદું-સંયુક્ત કે મિશ્ર વાક્ય છે - તે ઓળખાવો. (1)
ડોસી રાંધતાં હતાં
51. 'બિંદુ' શબ્દના ધ્વનિઘટકો છૂટા પાડો. (1)
52. નીચેના વાક્યમાંથી રવાનુકારી શબ્દ શોધો. (1)
અષાઢનાં ઘનગર્જન ઝીલ્યાં, રણઝણતાં ઉરતંતે.

વિભાગ - D (અર્થગ્રહણ-લેખન)

53. નીચે આપેલી પંક્તિઓનો આશરે પંદર વાક્યોમાં અર્થવિસ્તાર કરો : [04]
સફળતા જિંદગીની હસ્તરેખામાં નથી હોતી,
ચણાયેલી ઈમારત એના નકશામાં નથી હોતી.
અથવા
53. છે ગરીબોના કૂબામાં તેલ ટીપુય દોહાલું,
ને અમીરોની કબરો પર ધીના દીવા થાય છે.
54. તમારી શાળામાંથી નિવૃત્ત થતા શિક્ષકના વિદાય સમારોહનો અહેવાલ આશરે 100 શબ્દોમાં લખો. [04]
અથવા
54. તમારો મિત્ર એસ.એસ.સી. બોર્ડ પરીક્ષામાં શાળા કક્ષાએ પ્રથમ આવવા બદલ અભિનંદન પાઠવતો એક પત્ર લખો.
- નીચેનો ગદ્યખંડ વાંચી તેની નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો : [04]
વૃક્ષો અન્યના સુખને માટે છાંયડો આપે છે. પોતે તાપમાં તપીને અસહ્ય ગરમી વેઠીને બીજાને પોતાના ફળ આપે છે. પરોપકારી મનુષ્યો એવા જ હોય છે. જો, આ નાશવંત કાયાનો ઉપયોગ પરોપકારાર્થે ન થવાનો હોય તો તેની ઉપયોગિતા શી ? સુખડ જેમ વધારે ઘસાય તેમ વધારે સુવાસ આપે, શેરડી જેમ વધારે પિલાય તેમ વધારે રસ આપે, સોનું જેમ વધારે તપે એમ વધારે ચળકાટ ધારણ કરે. ઉદાર મનુષ્યો પ્રાણાન્તે પણ પોતાના સદ્ગુણો તજતા નથી. જગત તેમની સ્તુતિ કરે કે ન કરે, તેઓ ગમે તે સ્થિતિમાં હો, પરંતુ તેઓ પોતાના માર્ગમાંથી ચલિત થશે નહિ. જે બીજાના માટે જીવતો નથી તેનું જીવન નિરર્થક છે. જીવવા ખાતર જીવવું એ તો કાગડા-કૂતરાનું જીવન. જેઓ સૃષ્ટિના કલ્યાણમાં પોતાના પ્રાણ પાથરે છે તેઓ પોતાનું જીવન સાર્થક કરે છે.

પ્રશ્નો :

55. પરીપકારી મનુષ્યો શી વિશેષતાઓ ધરાવે છે ?
56. જીવવા ખાતર જીવવું નો અર્થ ફકરાને આધારે લખો.
57. ગદ્યખંડના આધારે જીવનમાં તમે કયો સંકલ્પ લેશો ?
58. ફકરાને આધારે જીવનનું સાર્થક્ય શામાં છે ?

અથવા

- નીચેનું કાવ્ય વાંચી તેની નીચે આપેલા પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

એક જ દે ચિનગારી,
મહાનલ ! એક જ દે ચિનગારી.
ચક્રમક લોહું ઘસતાં-ઘસતાં,
ખરચી જિંદગી સારી,
જામગરીમાં તણખો ન પડ્યો,
ના ફળી મહેનત મારી !
મહાનલ... એક જ દે ચિનગારી.
ચાંદો સળગ્યો, સૂરજ સળગ્યો,
સળગી આભ-અટારી,
ના સળગી એક સગડી મારી,
વાત વિપતની ભારી,
મહાનલ એક જ દે ચિનગારી.
ઠંડીમાં મુજ કાયા થયે,
ખૂટી ધીરજ મારી,
વિશ્વાનલ ! હું અધિક ન માગું,
માગું એક ચિનગારી,
મહાનલ.... એક જ દે ચિનગારી.

— હરિહર ભટ્ટ

પ્રશ્નો :

55. આ કાવ્ય કોને સંબોધીને લખાયું છે ?
56. ચિનગારી દ્વારા કવિ શું કહેવા માગે છે ?
57. કવિએ પોતાનું જીવન શું કરવામાં ખરચી નાંખ્યું ?
58. કાવ્યને યોગ્ય શીર્ષક આપો.

- ગમે તે એક વિષય પર આપેલા મુદ્દાને આધારે 250 શબ્દોમાં નિબંધ લખો. [08]

59. ઋતુરાજ વસંત
(પ્રસ્તાવના - કુદરતી ઋતુચક્ર - પરિવર્તન - વસંતનો વૈભવ - પ્રકૃતિ પર થતી અસર -ઉપસંહાર)
અથવા

59. તહેવારોનું મહત્ત્વ
(પ્રસ્તાવના - જુદા જુદા તહેવારો - તહેવારોનું જીવનમાં મહત્ત્વ - ઉત્સવનો આનંદ - ઉપસંહાર)
અથવા

59. જાગ્યા ત્યાંથી સવાર
(પ્રસ્તાવના - ભૂલ થવી સાહજિક છે - ભૂલને પુનરાવર્તિત ન કરવી - ભૂલને સુધારવાના પ્રયત્ન કરવા - ઉપસંહાર)